БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 218 (11816)
1968 оной сентябриин 15, воскресени

сэн 2 мүнгэн

ГАЙХАМШАГТА ОЙДО БЭЛЭДХЭЛ

Коммунис партиие, Совет гүрэнине байгуулагша, ударидан ...элбэрилэгшэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэд... республикымнай хото болон хүдөө нютагуудаар үргэн дэ...тэйгээр ябуулагдажа байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр ...та, коммунис байгуулалтын үшөө шиидхэгдээгүй асуудал... анхарал оролдолгоёо хандуулжа энэ ойе тэмдэглэхэ гэ... КПСС-эй ЦК-гай заабарине хүтэлбэри болгон, совет хүнүүд ...ынгаа, соёл культурагаа саашадань хурдан түргэнөөр хү... хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Хаа хаанагүй энэ гайхам... ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн улам ...тэй боложо, түрүүшынгээ үрэ дүнгүүдые үгэжэ эхилээ.

Республикын промышленна олонхи предприятинууд оронной ...үү предприятинуудай үүсхэлээр дэлгэрһэн, табан жэлэй тү... болзорһоонь урид, В. И. Ленинэй түрэһэн ой болотор, ...гэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсожо, энэ жэлэйн... түсэб, даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ. Мүн хү...тэй ажалшадай хэшээл бадарна.

Манай колхоз, совхозууд ниитын малда үбһэ тэжээл бэлэд..., ороохо таряа хуряаха эгээл харюусалгатай ажалаа ураг...тайгаар ябуулжа байнхай. Энэ жэл үбһэ тэжээл хэзээ хэзээ...һээ ехээр, һайн шанартайгаар абтаа. Бороо хурын һаа...башье, дииланхи олон колхоз, совхозууд таряа хуряалгаяа ...тэйгээр ябуулна. Зэдын, Сэлэнгын, Кабанскын аймагуудай ...нууд гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө республика соогоо ...үлэн дүүргэбэ. Республикымнай түрүү ажахынууд мүнөө ...хуряалгаяа, гүрэндэ тушаалтаяа сүм дүүргэхэ болонхой.

Промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай ажа... эдэ бүхы амжалта, илалтанууд Ленин багшынгаа түрэһэн ...рые тэмдэглэлгын эрхим бэлэг болохонь дамжаггүй. Гэбэ... ажахы бүхэндэ ашаглагдаагүй үшөө ехэ арга боломжонууд, ...глагдээгүй нөөсэ бии гээшэ. Эдэ бүгэдые элирүүлжэ, совет ...ой аша туһада элсүүлхэ, ашаглаха гээшэ коллектив бүхэ..., ажалша хүн бүхэнэй нангин зорилго мүн. Энэ зорилгые ...алтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа ...номическа реформо эгээн һайн эрхэ нүхэсэл олгожо үгэнэ. ...ынгаа эрхилхэ шэнэ ёһо гуримуудые ашагтайгаар хэрэглэн, ...ехэ амжалта туйлажа, коммунис байгуулалтын бүхы зо...нуудые һайнаар шиидхэлгэдэ хубитаяа нэмээхэ гээшэ В. И. Ленинэй түрэһэн ойдо бэлэдхэлэй гол зорилго болоно.

...тэй хамта гансахан энээгээр ажалаа хизаарлажа болохо... мэдээжэ. Нэгэн доро ниитэ-политическэ, үзэл сурталай ...лмэрине хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ шухала. Энэ хүдэлмэ... гол шухала зорилго гэхэдэ, марксизм-ленинизмын үндэһэн ...алые, Коммунис партиингаа гадаадын болон дотоодын ...тикые үргэн арад зоной дунда тарааха, нэбтэрүүлхэ хэрэг ...о, Соёл суртал дэлгэрүүлэгшэд—пропагандистнууд, аги...нууд, лекторнүүд, политинформаторнууд, бүхы комму...нууд энэ талаар ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха зэргэ.... Зүгөөр зарим нютагта ажахыдаа дашуураад, үзэл сурта... хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулдаг ушар үзэгдэнэ. ...онь, Хяагтын аймагай Сүбэгтэ, Баян-Гол, Үбэр-Хэрээтэ ... нютагуудта лекторнүүд үсөөн ошодог, газетэ, жур...нууд эльгээгдэдэггүй байһаниинь элирүүлэгдээ. Мүн эндэхи ...тийна организацинууд үзэл сурталай хүдэлмэрине үшөөл ...ар эмхидхэдэг, ударидадаг байна.

Тиихэдэ колхоз, совхозуудай малшад, механизаторнууд мү... түб газарһаа холо, хээгүүр байрлаһан зандаа. Тэдэнэй дун... ойлгуулламжын, соёлой хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гээшэ ...удха шанартай ха юм. Теэд энэ хэрэг ёһотоор эмхидхэгдэ...гүй байһаниинь гэмшэлтэй. Зарим нютагта үнгэргэгдэжэ бай... соёлой, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин удхые нилээд һай...улха эрилтэ табигдаха зэргэтэй. Тиихын тула нэн түрүүн ...ажалда политическэ талаараа бэлэдхэл һайнтай, пропаган..., ойлгуулламжын хүдэлмэриин дүршэлтэй хүнүүд элсүүлэг...нь шухала.

Энэ хэрэгтэ илангаяа хүдөөгэй интеллигенци — багшанар, ...нууд болон бусад мэргэжэлтэд нютагай партийна органи...нуудай найдамтай туһалагшадынь, үзэл сурталай нүлөө ...тэй хүсэниинь болохо зэргэтэй. Клубууд, библиотекэ..., музейнүүд болон соёлой бусад зургаанууд Ленин багшын... Коммунис партиингаа һургаал дэлгэрүүлхэ бодото гуламта ...о үүргэтэй. Энэ талаар жэшээ болохоор соёлой эмхи зур...нууд манайшье республика дотор бии юм. Хяагтын аймагай ...ничнаа совхоздо, «Родина» колхоздо Ленинэй түрэһэн үдэ... хүндэлэлдэ табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүр... түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Эндэхи партийна ...изацинууд соёлой эмхи зургаанууд «Ленин шэнгеэр ажа..., хүдэлхэ» гэһэн стенд байгуулаа, Ленинэй ордентонтой, ...эй коммунистнууд болон хамтын ажал байгуулагшадтай ...алга эмхидхэнэ, «Ажалай алдар солын дэбтэр» бии болгоо, ...ажалаараа шалгарһан звенонууд, бригаданууд, цехүүдтэ В. И. Ленинэй нэрэ олгохо гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд ...үүлэгдэнэ.

Тэрэшэлэн түрэл городоо, нютагаа болбосон түхэлтэй болго..., үйлсэ, гудамжануудаа, гэр байраяа сэбэрлэхэ, саад сэсэр...ээр шэмэглэхэ, ногооруулха, лозунг, плакадуудаар гоёохо ... мэтын ажал мүнөөнһөөл хэгдэжэ эхилхэ зэргэтэй.

Эдэ бүхы хүдэлмэрине нютагай партийна организацинууд, ...мунистнууд эрхилхэ, хүтэлбэрилхэ уялгатай бшуу.

Партийна гэгээрэлдэ В. И. Ленинэй зохёолнуудые, КПСС-..., коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай документ...нуудые шудалалгада онсо анхарал хандуулагдаха байна.

Партиин райкомууд, парткомууд, партийна эхин организа...нууд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэд... тушаа КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые зүбшэн хэлсээд, хүсэн... хүргэхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалжа .... Энэ гайхамшагта ойе эрхимээр угтахын тула хэхэ юумэн .... Тиимэһээ Ленин шэнгеэр хүдэлжэ, агуу багшынгаа захяае ...гэхын тула совет хүнүүд бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм бэли... элсүүлжэ, Ленин багшынгаа мүнхэ дурасхаал болохо ком...измын ордон байгуулгада хубитаяа оруулхые эрмэлзэн хү..., Ажалшадай энэ ажалай ба политическэ дэбжэлтые тол...жо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо эрхим бэлэг ...ха—иимэ гол зорилго партийна организацинуудай үмэнэ ...игдана.

ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ТАЛЫН ОДОНУУД

Үдэр үнгэрхэ бүри таряа хуряалгын хүдэлмэри эршэдэнэ. Бункертаа табан хушуута одонуудые зүүлһэн комбайнернууд олошоржол байна.

Хяагтын совхозой бэрхэ комбайнернууд Николай Ильич Корытов, Владимир Алексеевич Шадрин гэгшэд тус тустаа 2517—2793 центнер таряа сохижо, магтаал солодо хүртэнэ. Мүн комбайнер Зургалей Хазель 246 гектар таряа хадажа, 1627 центнер таряа сохинхой.

Комбайнернуудай мүрысөөн түлэг дундаа. Совхозой таряанай хахадһаа ехэнхинь хуряатдаа.

Сентябриин 13-да совхозой коллектив гүрэндэ 7729 центнер таряа тушаажа, түсэбөө 120 процент дүүргэбэ. Бүхыдөө энэ жэл гурбан түсэб дүүргэхэ гэхэ гү, али адагынь 15 мянган центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулха уялга абтаад байна.

Ц. ВАНЧИКОВ.
совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

АЖАЛАЙ ОХИН ДУНДУУР

Добын полевой станай захаар үргэн ехэ тарялан нэмжынэ. Эндэ «СК-3» түхэлэй зургаан комбайн хойно хойноһоо һубарилдан, һэбшээ һалхинда долгилон байгаа шэниисын далайн наада захаар урагшаа шуумайн дабшанад. Автомашинануудшье тэдэнэй хажууда дүтэлжэ ерэмсээрээ, бункернуудһаань алтан шара ороохо ашаалаад лэ тоог тээшэ табилуулна.

Комбайнууд агшаншье зуура зогсоногүй. Таһалжа абаһан загууниинь бага боложол байна. Хуряагдаһан газарынь жэгдэ сэбэр. Үрбыһэн һолоомо, үрхирһэн ороохоншье эндэ харагданагүй. Энэшье гайхалгүй. Юундэб гэхэ, энэ поли дээрэ дүй дүршэл ехэтэй, хуушанай комбайнернууд Д. Цыбиков, С. Болонев гэгшэд хүдэлнэ ха юм. Эдэнэр «талынгаа онгосонуудые» һайса заһабарилһан, ороохо гээхэгүйгөөр тааруулһан. Мүн эндэ хүдэлжэ байһан залуу комбайнернууд И. Павлов, А. Мальков, Ю. Разуваев гэгшэд ахамад нүхэдһөө хожомдохогүй гэжэ шармайн оролдоно.

— Комбайнернууднай урагшатай хүдэлнэ. Юрэдөө таряагаа гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр, һайн шанартайгаар хуряана,— гэжэ тракторно-тарялан ажалай бригадые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Е. Баженов тэдэниие магтана.

— Үдэрэй хэды шэнээн тарялан хадагданаб,—гэжэ асуубабди.

— Табяад гектар шэниисэ хуряагдана. Комбайнернууд Д. Цыбенов, И. Павлов, А. Мальков гэгшэд энээнэй ехэнхи хубииень хуряана.

Юрэдөө энэ жэл Бэшүүрэй совхозой механизаторнууд ороохо таряанай баян ургаса туйлажа шадаа. Энэнь газараа һайнаар элдүүрилһэнэй, үтэгжүүлһэнэй аша үрэ гээшэ ааб даа. Мүнөө тус совхозой хүдэлмэришэд ургасаяа саг соонь хуряажа абахын түлөө тэмсэнэ.

— Гүрэндөө 29 мянган центнер ороохо тушааха түсэбтэйбди. Тэрэмнай мэнэ ингээд дүүргэгдэхэ даа. Саашанхи арга боломжоёо хаража үзөөд, мянган центнер ороохо түсэбһөө гадуур тушааха зорилготойбди,—гэжэ совхозой директор Б. Юмсунов мэдүүлбэ.

Мүн эндэхи тоог дээрэшье ажалай халуун амисхал эртэ үглөөнһөө эхилээд, һүниин тэн болотор таһалданагүй. Поли дээрэһээ автомашинануудай асарһан таряаниинь саг зуура оньһото машинануудаар сэбэрлэгдэнэ.

Тоогые даагша В. Будаевта сүлөө заб байхагүй. Хаанаһаа, хэды автомашина ороохо гүрэндэ тушаахаб, ямар полиһоо асарагдаһан таряа хаана буулгахаб. Үрэһэнэй участогуудһаа ерэһэн таряае хаана сэбэрлэхэб гэжэ заабари захяа, даабари хүдэлмэришэдтөө үгэнэ.

— Хэды шэнээн ороохон сүүдхэдээ тоог дээрэтнай ороноб,— гэжэ В. Будаевһаа асуубабди.

— Мянгаад центнер. Зарим үдэрнүүдтэ мянган центнерһээ холо үлүү тарялан асарагдадаг.— гэжэ харюусаба.

Иимэ ехэ ороохо саг дары сэбэрлэхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Тиигэбэшье эндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриин бүхыдөө оньһожоруулагдаһан хада хүл хөөрсэг болохо юумэн байхагүй. Ашаатай автомашиные үргэжэ, ороохыень буулгаха түхеэрэлгэһээ эхилээд, таряа сэбэрлэхэ, ашаха хүдэлмэри хүрэтэрөө хүнэй бар хүсэн хэрэглэтдэнэгүй.

Энэ тоог дээрэһээ сүүдхэдээ 700—800 центнер эрхим шанартай ороохон гүрэндэ тушаагдана. Таряа тушаалга дээрэ № 12—68 автоколоннын жолоошод И. Кряжа, О. Малышев, Н. Якушевский, совхозой жолоошод Д. Жамьянов В. Намсараев болон бусад бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна.

Ингэжэ Бэшүүрэй совхозой хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын тула, ургаса хуряалгаяа эмхитэй һайнаар үнгэргэхын, гүрэндэ таряа тушааха түсэб үлүүлэн дүүргэхын тула оролдоно. Тэдэнэр мүнөө 7300 гектар шэниисынгээ 6 мянгыень хуряажа абанхай. Үшөө мянгаад гектар обёос үлэнхэй. Совхозой механизатор ороохо таряагаа бүхыдэнь энэ дары хуряажа дүүргэхэ зорилготой.

Ц. БАБУШЕЕВ,
манай корр.

ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛБЭ

Үнеэдэй һү шамэ дээшэлүүлхэ, гүрэндөө һү худалдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсожо, «Маяк», «Сибиряк» колхозуудай һаалишад, малшад ехэ амжалта туйлаба. Эдэ ажахынууд сентябриин эхеэр гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна.

«Маяк» колхозойхид бэлэдхэлэй пунктда 5102 центнер һү тушаажа, аймаг дотороо эгээн түрүүлэн жэлэйнтээ түсэб бэелүүлһэн тухайгаа элидхээ. Энэ амжалтада Хужарай, Сагаан-Нугын, Далахайн гүүртэнүүдэй малшадай хубита ехэ бии. Эндэхи түрүү һаалишад Александра Усольцева, Радна Санжихаева, Сындыма Укоева, Лидия Бильдакова болон бусад үнгэрһэн 8 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1500-1900 килограмм һү һаажа шадаа. Мүнөө үнеэдтэө нэмэлтэ тэжээл үгэжэ захалаа.

Эндэхи «Сибиряк» колхозойхид гүрэндөө 14 мянган центнер һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб үлүүлбэ. Колхозой Түхэреэнэй. Еловско фермэнүүд эрхимлэжэ, хамта 7580 центнер һү тушаагаа. Тус колхозой үниеэй һаалишан Дари Алсыева үнгэрһэн найман һарада үнеэн бүриһөө 2294 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргээ. Анна Сороковикова үнеэн бүриһөө баһал 1700 килограмм һү һааха түсэбтэй байгаад, мүнөө тэрэнээ 2263 килограммда хүргэнхэй.

Жэлэй дүүрэтэр эдэ колхозууд нилээд ехэ һү түсэбһөө гадуур худалдаха гэжэ шиидээ. Жэшээнь, «Сибиряк» колхоз түсэбһөө гадуур 3 мянган центнер һү тушааха уялга абаа.

А. ТУЛУЕВ.

Түнхэн.

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Профсоюзуудай Областной Соведтэ

Таряа хуряалгада, хүдөө ажахын продуктнуудые тушаалгада хабаадагша автоколоннонуудай 1968 оной августын 2-дохи арбан хоногой хүдэлмэриин дүнгүүд тухай

Таряа хуряалга болон хүдөө ажахын продуктнуудые тушаалгада хабаадагша автоколоннонуудай 1968 оной августын 2-дохи арбан хоногой хүдэлмэриин дүн хаража үзөөд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1967 оной июлиин 8-най № 510 тогтоолой ёһоор, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет болон Профсоюзуудай областной Совет иимэ шиидхэбэри абаа:

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон Профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг, 1000 түхэриг мүнгэн шантайгаар **Хяагтын автотранспортна предприятида** (начальнигынь нүхэр В. Н. Поздняков, месткомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Г. И. Туговиков) барюулха. Энэ предприяти үдэр бүриингөө даабари дунда зэргээр 178 процент дүүргэһэн байна.

Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр

Прибайкалиин аймагай Итанциин леспромхозой, коммунист П. Н. Вшивковой бригада ажахы соогоо түрүүлжэ ябана. Эдэнэр үнгэрһэн һарада 1900 кубометр модо бэлэдхээ. 1966 ондо нүхэр П. Н. Вшивков Ленинэй орденоор шагнагдааһэн. Тэрэнэй бригадада мүнөө табан хүн хүдэлнэ, ажал хүдэлмэридөө түрүү онол арга хэрэглэнэ. Зураг дээрэ: (баруун гарһаа) бригадир П. Н. Вшивков, тэрэнэй туһалагша М. Д. Мизенин.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

СҮҮДХЭ БҮХЭНДЭ 300—340 ВАГОН

Манай республикын ой модоной промышленностиин 11 предприяти продукцяа ондоо тээшэнь эльгээдэг. Барилгын, модо хюрөөдэмэл материал, шпала ашаһан 300—340 вагон сүүдхэ бүхэндэ манай эндэһээ ябуулагдана.

Дунда Азиин бүхы республиканuудта, оронойнmай түбэй олон областьнуудта модон эльгээгдэнэ. Руднична тулгануудые Кузбассай болон Дунда Азиин шахтернууд манай эндэһээ абана. Буряадай республика Байгалай целлюлозно заводые модоор хангана.

Республикымнай леспромхозууд хариин хэдэн оронуудтай экономическа холбоо барисаа байгуулланхай. Тэдэнэй захилаар шпала, хюрөөдэмэл материал бэлдэгдэнэ. Жэлэй найман һара соо 135 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал Япон, 122 мянган шпала Куба, 23 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал Монголой Арадай Республика эльгээгдэбэ.

Хабар-зунай үедэ бэрхэшээлэй тохёолдобошье, модошод ондоо гүрэнүүдтэ, областьнуудта продукци эльгээхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө ехэ оролдолго гаргана.

Н. ДЕМКИН,
«Забайкаллес» комбинадай таһагай начальник.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ОЙ МОДОНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Модоной промышленностьда олон жэлэй туршада, эрхим һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, модошодой һайндэртэй дашарамдуулан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Бурдуковский Михаил Ивановичые — Байгалай леспромхозой автомашинын жолоошон.

Галсанова Лидия Гатаповнае — Онохойн модоной комбинадай модо хэмжэгшэ.

Елизов Александр Ивановичые — Хурамхаанай леспромхозой крановщик.

Иролтуев Данзан Жамсарановичые — Сэлэнгын модоной ажахын ой модо харууһалагша.

Кадатчиков Михаил Ивановичые — Байгалай модоной баазын ашаа буулгаха бригадые даагша.

Леонов Виталий Михайловичые — Итанциин леспромхозой жолоошон.

Муравьев Иван Ильичые — Кабанскын ой модоной ажахын харууһалагша.

Ожигов Юрий Ивановичые — Баргажанай леспромхозой тракторист.

Павлов Петр Ивановичые — Худанай леспромхозой бага комплексно бригадые даагша.

Пальнуев Филипп Алтаевичые — Хандагатайн леспромхозой кадрнуудай таһагай начальник.

Романов Яков Васильевичые — Сэлэнгын модоной баазын станочник.

Токсонов Турсупые — Шулуутайн леспромхозой модо отологшо.

Филиппов Иван Петровичые — Хандагатайн леспромхозой модо сортолон илгагша.

Фролов Марк Николаевичые — Хандагатайн леспромхозой жолоошон.

Ястребов Кузьма Артемовичые — Хёлгын леспромхозой тректорист.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1968 оной сентябриин 13.

...СОЮЗНА КОНКУРС

...И. Ленинэй түрэһөөр 100 ... ойн хүндэлэлдэ зорюулжа ...тэ эрхим зүжэгүүд, кон... программанууд, дуунай ба ... зохёолнууд гүйсэдхэгдэ... СССР-эй Культурын мини...о сентябриин 13-да СССР-...мпозиторнуудай холбооной, ...эй Уран зохёолшодой хол... правленинүүдэй секретари...тай хамта иимэ шиидхэбэри ....

СССР-эй Культурын министер... СССР-эй Уран зохёолшодой ...той хамта, В. И. Ленинэй ...р 100 жэлэй ойн угтамжа ..., драмын эрхим зүжэгүүдэй ...союзна конкурс-харалга үн...һэнь.

...э конкурсдо драмын, хүгжэм...мын театрнууд, эдир хараг...й театрнууд хабаадаха юм. ... зүжэгүүд 1968—1969, ...—1970 онуудай сезонуудта ...даха.

...усствада дуратайшуул нэгэ... хоёрдохи шангуудые аба... зүжэгүүдтэй 1970—1971 ...дай театральна сезоной үеэр ...вада танилсажа болохо бай.

...нкурс-харалга үнгэргэхэ, тэ...эй дүнгүүдые гаргаха жюри ...дэгдэн байгуулагдаад, тэ... театральна олониитын, ... мэргэжэлтэдэй холбоонуудай ...лэгшэд оробо.

(ТАСС).

СОВЕТ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД ИТАЛИИН ПРОМЫШЛЕННА ВЫСТАВКЭДЭ ОШОЖО ХАРАБА

«Сокольники» гэжэ соёлой ба амаралтын парк соо нээгдэһэн Италиин промышленна выставкэ москвагайхидые ехээр һонирхуулна. 9 үдэрэй турша соо 350 мянга шахуу хүн эндэ ерэжэ хараба.

Сентябриин 13-да нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, М. С. Соломенцев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. И. Новиков Италиин промышленна выставкэдэ ерэжэ хараа.

Тэрэшэлэн СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министр Е. Е. Алексеевский, гадаадын худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо М. Р. Кузьмин, гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Н. Д. Комаров, Худалдаа наймаанай бүхэсоюзна палатын президиумэй түрүүлэгшын орлогшонор Ю. К. Приходов, Е. П. Питовратов гэгшэд выставкэдэ ерэһэн байна.

Италиин Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Федерико Сенси, Италиин посольствын худалдаа наймаанай советник Д. Капелло, выставкын генеральна директор С. Пуччано гэгшэд тайлбарилан хөөрэбэ.

(ТАСС).

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ РАДИОФЕСТИВАЛЬ

Ерэхэ неделиин эхеэр олон миллион радио шагнагшад орон соогуураа заочноор аяншалхань. Союзна республиканuудай заншалта радиофестиваль сентябриин 16-да нээгдэхэ. Мүнөө жэлэй радиофестиваль Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ойдо зорюулагдана.

(ТАСС).

СОВЕТ ГРАЖДАНИНДА ПОЛЬШЫН ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАА

БОР. (Горьковско область). Совет гражданин Тадеуш Климчак гэгшэ Польшые фашист булимтарагшадһаа сүлөөлэлсэхэ үедөө габьяа гаргаһанай түлөө ПНР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой командалагшын захиралтаар хүндэтэ шагнал—офицерэй дурасхаалда кортигто хүртэбэ. Аха дүү республикаһаа ерэһэн, ПНР-эй Далайн-Сэрэгэй хүсэнүүдэй нэгэдэхи рангын капитан, Т. Климчагай фронтовой хани нүхэр Генрих Малиновский тэрэ шагнал барюулаа.

Тадеуш Климчак шагналай түлөө баясхалан хүргөөд, Польшын сэрэгүүдэй 25 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахаяа Польшо ошохо урялал зүбшөөн абаа.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА УРАЛАН НАРИЖУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ В. К. БЛИНОВТО ОЛГОХО ТУХАЙ

Уралан нарижуулгын ажал ябуулгада эдэбхитэй һайнаар хабаадалсаһанайнь түлөө Онохойн модоной комбинадай конструкторска бюрогой начальник БЛИНОВ Виктор Калиновичта Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1963 оной сентябриин 13.

КОЛХОЗОЙ ОРДОН

БУСТОН. (Таджигай ССР). (ТАСС). Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозниггууд тосхондонь баригдаһан гурбан дабхар ужам, һаруул байшангаа һаяхан толлобо. Соёлой энэ байшан колхозой өөрынь мүнгэ зөөреэр баригдаа. Эндэ амарха, лекци гү, али хүгжэм шагнахаһаа гадна, мүн түрэ хурим хэжэ, түрэһэн үдэрөө тэмдэглэжэ, һайндэрнүүдые хамтаараа үнгэргэжэ болохо байна.

Эндэхи барилгашад соёлой байшангһаа гадна, мүн колхозой правлениин хоёр дабхар байшангые библиотекэтэй, ном хадагалха газартай, уншалгын залтайгаар барижа ашаглалгада оруулба.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛДА БЭЛЭДХЭЛ

Партийна һуралсалаар лэ дамжуулан коммунистнууд болон бусад хүнүүд марксистско-ленинскэ суртал шудалха, политическэ эрдэмдэ һураха болоно. Тиимэ хадаа политическэ һуралсал партийна организацинуудай ажалшадай дунда ябуулжа байгаа коммунис хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ нэгэ гол һуури эзэлдэг байна.

Туйлаһан зарим тэды үрэ дүнгүүдээ мүнөөнэй үе сагай эрилтэтэй, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй заабаринуудтай сасуулжа үзэхэдэ, соёл сурталай хүдэлмэриин үрэ нүлөөн, удха улам һайжаруулха талаар, мүн партийна һуралсалай шэнэ гуримай арга боломжо хэрэглэхэ талаар үшөө ехэ дутагдалнууд байһан зандаа.

Марксистско-ленинскэ үзэл суртал дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ яһала һайн үрэ дүн туйлагдаһаниинь арсашагүй. Гээшье һаа энэ хэрэгтэ байһан дутагдалнуудые тэмдэглэнгүй аргагүй. Аймагай партийна организацинууд гол түлэб эмхидхэлэй асуудалнуудые яһала һайнаар шиидхэбэшье, политическэ һуралсалай хэшээлнүүдые хаа хаанагүй гүн гүнзэгы удхатай болгожо шадаагүй байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ районой партийна организациин политическэ һуралсалда хамтадаа 2 мянга гаран хүн һураа. Тэдэнэй 589-ниинь эхин шатын политическэ һургуулинуудта, 1018-ниинь дунда шатын һуралсалда, 380-ниинь дээдэ шатын һуралсалда хабаадаһан байгаа. Гадна партийнабэшэ олон эдэбхитэд, комсомолшууд политическэ һуралсалда хабаадуулагдаһан байгаа. Партийна олон организацинууд, пропагандистнууд политическэ һуралсал ёһото һайнаар эмхидхэхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Олон пропагандистнар партийна һуралсалда хабаадагшадай марксистско-ленинскэ үзэл суртал шудалха хэрэгтэ творческо ёһоор хандадаг болохын, тэдэнэй бэеэ даагаад һуралсахын тулада ехэ хэшээл оролдолго гаргаа юм.

Үзэл сурталай хүдэлмэри улам һайжаруулхын, ашата үрэтэй болгохын тулада коммунистнуудай политическэ һуралсалые партийна организацинуудай зүгһөө һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо ёһотой гэжэ хэһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые гаргажа байхадаа пропагандистнар тэмдэглэһэн байна. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, партиин райкомой пропаганда, агитациин таһаг, политическэ гэгээрэлэй кабинет һуралсалай жэлэй дүүрэмсээр партийна организацинуудтай хамта һуралсаха хүнүүдые тодорхойлжо эхилһэн байгаа. Юуб гэхэдэ, һуралсалай энэ жэл онсо шэнжэтэй байха юм. Манай парти, совет арад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо эршэмтэйгээр бэлдэжэ байна.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, партийна организацинууд политическэ һуралсалда хабаадаха хүнүүдые тодорхойлхо, комсомолшуудай һуралсал эмхидхэхэ талаар ехэ юумэ хээ. Мүнөө эхин шатын политическэ һургуулинууд, дунда, дээдэ шатын һуралсалда һураха хүнүүд тодорхойлогдонхой.

Партийна пропагандын, тэрэнэй нэгэ хүби болохо политическэ һуралсалай үрэ дүн пропагандистнуудай мэргэжэл шадабариһаа болохо байна. Тиимэ хадань эдэнэрые шэлэн олохо, мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэ гээшэ шухала хүдэлмэриин нэгэн мүн. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, пропагандистнарые шэлэн олоһон байнабди.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ 86 элдэб янзын һургуули хүдэлхэ юм. Тэрэнэй 18-ниинь эхин шатын политическэ һургуули, 52-ынь дунда шатын һургуули, 15 теоретическэ семинар болоно, мүн партийна эдэбхитэдэй городой һургуули хүдэлхэ юм. Эдэ бүгэдэндэ 2 мянга гаран коммунистнууд һуралсаха. 60 гаран дээдэ эрдэмтэй пропагандистнар эдээндэ хүдэлхөөр олдонхой, бэшэниинь дунда эрдэмтэй хүнүүд.

Энээнһээ гадна олониитэ эдэбхитэдэй хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд партийна һуралсалда ехэ туһа нэмэри үзүүлхэ юм. Тиимэһээ олон газарта иимэ кабинедүүд эмхидхэгдэхэ. Бүхы пропагандистнар программа, учебнигүүдээр хангагданхай. Гадна бүхы һурагшадые ном һудараар хангаха хэмжээнүүд абтажа байна.

Һуралсалай дунда шатын һургуулинуудта хүдэлхэ хэдэ хэдэн пропагандистнууд энэ зундаа КПСС-эй обкомой дэргэдэхи политическэ гэгээрэлэй кабинедэй таһан семинарта хабаадаа. Эндэ марксистско-ленинскэ философиёор лекцинүүдые шагнаа. Тиихэдэ сентябрь соо партиин райком пропагандистнарай семинар тус тустань (эхин шатын, дунда шатын, дээдэ шатын һуралсалай) үнгэргэхэ юм. Тэрэнһээ гадна теориин, методикын талаар пропагандистнарай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ талаар партиин районно комитет ехэ хүдэлмэри хэхээр хараална.

Комсомол, залуушуулые хүмүүжүүлхэ, үзэл бодолой талаар хатуужуулха гээшэ партийна организацинуудай, КПСС-эй райкомой тон шухала зорилго гэжэ тоолонобди. Марксистско-ленинскэ үзэл сурталда һургаха, боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые сэгнэжэ, буржуазин үзэл бодолой добтолгодо харюусажа шадахаар залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ комсомолой политическэ һуралсалай гол зорилго мүн.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймаг дотор комсомолой һуралсал эмхидхэгдэһэн байгаа. Эдэнь олон янзын һэн. Эдэ бүгэдые хаража үзөөд, энэ жэлдэ «Кругозор», «Манай ленинскэ комсомол» гэжэ һуралсал эмхидхэбэл дээрэ гэжэ шиидхэгдэһэн байна. Мүнөө жэлдэ 600 шахуу комсомолнууд һуралсаха юм. Тиихэдэ үсөөн комсомолшуудтай газарта—эмхи зургаануудта, колхоз, совхозуудай отделенинүүдтэ комсомолшууд коммунистнуудтай хамта һуралсаха болонхой.

Комсомолшуудай политическэ һуралсалда дүршэл ехэтэй, эрдэмтэй хүнүүд пропагандистаар томилогдоо. Тэдэнэй дунда коммунистнууд, комсомолшууд—инженернүүд, технигүүд, багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бии.

Коммунистнуудай, комсомолшуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй марксистско-ленинскэ һуралсалые һайнаар эмхидхэжэ, мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэмэ һайнаар, удха түгэсөөр ябуулхын тулада партиин райком ехэ оролдолго гаргана.

А. ЗАДОРОЖНЫЙ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр

Мүнөөдэр Эхэ оромнай Модошодой һайндэрые тэмдэглэжэ байна. Ой модоной ажахы, модо болбосоруулгын промышленность арадаймнай ажахын шухала һалбари мүн. Модон бүхы түрэлэй барилгада, мебель хэлгэдэ, ондоо олон һалбарида хэрэглэгдэнэ. Манайшье республиканай арадай ажахыда модо бэлэдхэлэй промышленность горитой һуури эзэлдэг. Манай корреспондент модошодой һайндэрэй урдахана «Забайкаллес» комбинадай главна инженер А. И. Кораблевтой уулзажа, хэдэн асуудалда харюу үгэхыень гуйһан байна. Энэ хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

Асуудал: Ой модоной промышленность хэр зэргээр хүгжэжэ байнаб, модошод ямар үрэ дүнгүүдтэйгээр энэ жэлдэ һайндэрөө угтаба гээшэб?

Харюу: Буряадай АССР — Эхэ оронойнмнай ой модоор баян нютагуудай нэгэн. Тиимэһээ модо бэлэдхэлэй ба болбосоруулгын промышленность республикынгаа арадай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн. «Забайкаллес» комбинадай 15 леспромхоз, модо болбосоруулгын томо предприятинууд болохо Буряадай мебель болон модо болбосоруулгын комбинат, Онохойн модоной комбинат, Сэлэнгын болон Байгалай модоной баазанууд Эхэ орондоо ехэ продукци үйлэдбэрилэн үгэнэ.

Манай предприятинууд энэ жэлдэ 4 миллион 400 мянган кубометр модо бэлдэхэ, шэрэхэ түсэбтэй. Мүн хэдэн миллион шпала, хэдэн мянган кубометр хюрөөдэмэл материал, модон хайрсагууд, мебель, гэрэй детальнууд, элдэб хэрэгсэлэй ондоо зүйлнүүд бүтээгдэхэ юм. Республикадамнай бэлдэгдэһэн модон, хюрөөдэмэл материал, шпала гэхэ мэтэ Эхэ оронойнмнай олон область, хизаарнуудта, хилын саанахи олон оронуудта эльгээгдэнэ.

Леспромхозууд, модо болбосоруулгын предприятинууд энэ жэлдэ тогтууритай һайнаар ажаллажа байна. Модо бэлдэхэ, шэрэхэ түсэб һара бүхэндэ шахуу дүүргэгдэнэ. Гэбэшье апрель соо бэрхэшээлтэй байдалда орожо, 86 мянган кубометр модон арадай ажахыда дутуу үгтөө. Модошод энэ дутагдалаа усадхаха, даабаряа үлүүлэн дүүргэхые оролдоно. Байгалай, Хандагайн, Итанцын, Худанай, урдань гээгдэжэ ябаһан Ардасанай, һаяхан эмхидхэгдэһэн Онёогой леспромхозой коллективүүд һайнаар ажаллана. Ардасанай, Хурамхаанай, Онёогой леспромхозой хүдэлмэришэд өөһэдынгөө һайндэрэй угтамжада модо бэлдэхэ, шэрэхэ юһэ һарын түсэбые болзорһоонь 20-ёод хүсэ ехэтэй БРАЗ машинанууд хэрэглэгдээ.

Үнгэрһэн жэлэй намар Клюевскэ шэнэ леспромхоз хүдэлжэ эхилээ. Модо бэлэдхэлэй, шэрэлгын, ашалга, буулгалгын техникээр хангагдаһан энэ предприяти туршалгын жэшээтэ ажахы юм. Эндэхи ажал дууһан шахуу оньһожоруулагдаһан байха, автомат арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энээнһээ гадна, оньһожоруулагдамал, автомат шахуу аргаар хангагдаһан шэнэ доодо складууд Байгалай модоной баазада, Онохойн модоной комбинадта, Буряадай мебелиин болон модо болбосоруулгын комбинадта баригдажа байна. Нэгэ доро ехэ модо ашаха шадалтай, бүтээсэ ехэтэй механизмууд, ехэ модо шэрэхэ автопоезднууд леспромхозуудта хэрэглэгдэжэ эхилээ. Автомашина, түмэр замай вагонуудта модо ашахада башенна, консольно-козловой кранууд хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар модошодой ажал нилээд ехээр хүнгэдхэгдэһэн, бүтээсэнь дээшэлһэн байна. Шпала оньһон аргаар хюрөөдэхэ дүй дүршэл шудалха бүхэсоюзна семинар Онохойн комбинадта һаяхан үнгэргэгдөө һэн.

АРАДАЙ АЖАХЫН ШУХАЛА ҺАЛБАРИ

хоногоор урид дүүргэһэн байна.

Асуудал: Модо бэлэдхэлэй, шэрэлгын ажалда, модо болбосоруулгын предприятинуудай байдалда һүүлэй үедэ ямар хубилалта болооб?

Харюу: Леспромхозууд, модоной комбинат, баазанууд хүгжэнги, хүсэ ехэтэй техникээр хангагдаһан, мүнөө үеын предприятинууд болоо гэжэ тэмдэглэхээр. Һанаад үзэе. Оройдоо хэдэн жэлэй саана модо бэлэдхэхэ, ашаалха, буулгаха ажал хүнэй бар хүсөөр бүтээгдэдэг һэн. Харин мүнөө модошодой ажал, ажаһуудал үндэһөөрөө хубилаа. Леспромхозууд жэл ерэхэ бүри шэнэ техникээр хангагдажа байна. Республикадамнай эгээл түрүүшынхиэ модо шэрэлгэдэ

Леспромхозуудта, модо болбосоруулгын предприятинуудта шэнэ технологи, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Отологдоһон модо ута зандань томо багсаар шэрэжэ, хэрэгтэй газартань хүргэхэ шэнэ технологи ашата туһатай байба. Модон автомашинаар, түмэр замаар шэрэгдэжэ, модо болбосоруулгын предприятинуудта хүргэгдэдэг болоо. Мүн «Баргузинлес» трестын леспромхозуудһаа модон томо багсаар, сигара болгон уягдажа, Байгалаар урадхуулагдана, Байгалай модоной баазада хүргэгдэнэ.

Зорилго юуб гэхэдэ, ойрын хоёр жэлэй туршада шэнэ технологи үргэнөөр хэрэглэхэ, тиигэжэ голнуудаар модо урадхуулга болюулха хэрэгтэй болоно. Энэ зорилгын ехэ шухала удха шанартай байһаниинь ойлгосотой. Республикымнай гол горхон модоной хаядаһанһаа сүлөөлэгдэхэ, сэбэр, һайхан уһатай болохо, загаһа үсхэбэрилгэдэ таатай эрхэ байдал хангагдаха юм.

Асуудал: Модоной промышленностиин хүгжэлтэ, ойрын жэлэй зорилго тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Мүнөө үеын, ойрымнай зорилго юуб гэхэдэ, энэ жэлэй модо урадхуулгые һайнаар түгэсхэхэ, үбэлэй үедэ һаадгүйгөөр ажаллаха эрхэ байдал эртээнһээ хангаха зорилго болоно. Зундаа гол горход үерлэжэ, модо урадхуулгада ехэ бэрхэшээл, түбэгтэй байдал тохёолдоо. Үһаар иишэ тиишэ хаятдаһан модо суглуулан урадхуулха үлүү ажал гараа. Модо урадхуулгые хараалагдаһан болзор соонь дүүргэхэ, модые ехэ гээлтэ хоролтогүйгөөр урадхуулжа абахань тон шухала болонхой. Мүнөө үдэр бүхэндэ 6—7 мянган кубометр модо уһанһаа гаргажа байбал, энэ зорилгоёо дүүргэхэбди.

Шэнэ жэлһээ модо бэлдэхэ, шэрэхэ бүри ехэ түсэб комбинадтамнай үгтэхэ юм. Дээшэлүүлэгдэһэн түсэб дүүргэхын тула үбэлдөө эртээнһээ һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ автомашина, тракторнууд заһабарилагдана, тэрэниие үбэлэй үедэ байлгаха дулаан газар бэлдэгдэжэ эхилээ.

Модошодой һаадгүйгөөр [...] ондоо хэмжээн абтажа бай[...] дээшье модо шэрэхэ а[...] 2—3 халаанда ашаглаха, [...] луулгые хоёр халаанда [...] бэлэдхэл хэгдэнэ.

Холын хараата түсэб ту[...] хэ болоо һаа иимэ: модо б[...] шэрэхэ түсэб улам дээшэлү[...] Арадай ажахын энэ һалбари [...] хэ арга боломжо дууһан бэ[...] доор республикамнай баян. [...] энэ жэлдэ 4,4 миллион кубо[...] до бэлдэхэ байбал, ойрын [...] 5 миллион кубометртэ хү[...] Шэнээр эмхидхэгдэһэн «Б[...] лес» трестын леспромхозуу[...] до бэлдэхэ. Яруунын аймагт[...] леспромхоз байгуулагдаха, [...] Түнхэнэй аймагуудта моди[...] дэжэ эхилхэ.

Хориин, Загарайн аймагу[...] ашагтайгаар хэрэглэхэ [...] замай коллейнэ харгы [...] Энээнэй ашаар эндэхи лесп[...] модо бэлэдхэлэй хуушан т[...] рэһээ үшөө нэгэ миллион [...] модо шэрэхэ аргатай болохо, [...] ехэнхи хубинь шэнэһэн юм. [...] соо модон хаягдахагүй, [...] үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ. [...] хаядаһа хэрэглэжэ, продук[...] бэрилхэ цехүүд Онохойн ко[...] Байгалай баазада, Буряа[...] лиин болон модо болбос[...] комбинадта баригдажа зай[...]

Тобшолон хэлэхэдэ, ой [...] модо болбосоруулгын пр[...] ность саашадаа бури түг[...] жэхэ байна.

Прибайкалиин аймагай Итанцын леспромхозойхид комбинат соогоо түрүү һуурида ходо ябадаг юм. Эдэнэр ажалай түрүү онол арга хэрэглэнэ. Бага комплексно бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэ. Зураг дээрэ: Итанцын леспромхозой П. Н. Вшивковой бригадын тоо бүридхэгшэ В. С. Исакова.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ШАГНАГДАБА

Модошодой һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөндэ эрхим үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө республикын түлишын промышленностиин предприятинуудай хэдэн түрүүшүүлые «РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгээр шагнаха тухай тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной Совет баталан абаһан байна.

Еловско леспромхозой жолоошон И. К. Буртаков, Сэлэнгын райтопой механик-слесарь Б. С. Викулин, Никольско промкомбинадай жолоошон Г. Д. Глушков, Хёлгын леспромхозой бага комплексно бригадые даагша А. З. Зайнулин, Ивалгын леспромхозой хүдэлмэришэн Ю. С. Ибрагимов, Хёлгын леспромхозой трактарист Б. М. Крылов, Еловско леспромхозой хюрөө хурсадагша И. Ф. Кожемякин, тус леспромхозой жолоошон Л. И. Липунов, тракторист Л. И. Парамонов, токарь Д. О. Урбазаев, Ивалгын леспромхозой жолоошон И. И. Морозов, тракторист Н. И. Переверзев, жолоошон С. М. Шишкин, болон бусад хүндэтэ тэмдэгээр шагнагдаба.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Буряадай АССР-эй ой тайгын талмайнь 29,4 миллион гектар, тэрээн дээрэ ургажа байгаа модон 1903,3 миллион кубометр болохо гэжэ багсаагдана. Энэ хадаа Финляндиин ой модоной баялигтай адлирхуу юм.

● 1916 онһоо 1923 он хүрэтэр Буряадай республикада жэлдээ 250 мянган кубометр модон бэлдэгдэдэг байбал, мүнөө 4,4 миллион кубометр модон бэлдэгдэжэ, гүрэндэ тушаагдана.

● Леспромхозууд, модо болбосоруулгын предприятинууд ганса энэ жэлдэ 4,4 миллион кубометр модо шэрэхэ, 3 миллион шпала хюрөөдэхэ, 843 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал, 63 мянган кубометр хайрсагай хабтагай бэлдэхэ, 3 миллион 660 мянган түхэригэй мебель гаргаха, 195 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай стандартна гэрнүүд болон тэрэнэй детальнуудые бүтээхэ түсэбтэй.

● Республикынгаа ой модоной промышленностине хүгжөөхын тула ехэ мүнгэ зөөри һомологдоно. Ганса энэ жэлдэ 10,9 миллион түхэриг капитальна барилгада һомологдоо. Тэрэнэй 1,45 миллион түхэригыень байрын гэрэй барилгада зорюулагдана.

● Табан жэлэй гурбадахи жэлэй эхинһээ «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудта 8 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаба.

Культурна ажаһуудалай, үхибүүдэй эмхи зургаан олоор баригдана. Энэ жэлдэ [...] модоной баазада, Онёог[...] луутайн, Ардасанай ле[...] зуудта хамта дээрээ 2[...] 200 үхибүүдэй һура[...] һургуулинууд баригдаа.

● Модошодой ку[...] эрилтэ хангаха шэнэ 5[...] Онёогой, Худанай, К[...] леспромхозуудта, Сэлэ[...] доной баазада баригда[...]

● Телевизионно да[...] хэхэ телеретранслятор [...] леспромхозуудай 'мүш[...] реэр баригдаба.

УЗБЕГЭЙ ССР. Шерабадска тала. Халуун наранай элшэ доро хаха гантаһан энэ дайдада шэнэ далай долгилбо. Энэмнай—Урда Сурханска далай. Сурхан-Дарья мүрэнэй уһые эндэхид 30 метр үндэртэй хаалтаар тогтоожо, энэ нуурые мэлмэрүүлээ. Иигээд лэ хооһон байһан талын нюруудда хлопогон плантацинууд, виноградай саадууд нэмжыхэ юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ далайн эрьедэ.

ТАСС-ай фото.

ДЭЛИСЭ ЕХЭТЭЙ МҮРЫСӨӨН

Республикымнай ой модоной промышленностиин 30 гара мянган хүдэлмэрилэгшэд—модошод, модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд, модо урадхуулагшад, мебель хэгшэд, модо болбосоруулагшад, модоной ажахын химигүүд энэ жэл гурбадахяа өөһэдынгөө заншалта һайндэрые тэмдэглэжэ байна.

Энэ жэлэй һайндэр ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэгдэнэ. Модошод бүхы совет арадтаяа хамта В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые ехэ баяртайгаар угтан, ажал хэрэгтээ амжалта туйлахаар эрмэлзэнхэй.

Модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын предприятинуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд арга боломжоёо хаража үзөөд, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абаһан юм. Технико-экономическа үрэ дүн һайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ ябуулга хараалагдаа.

Модошод парти, правительствынгаа анхаралда харюу болгон, Эхэ орондоо ажалай бэлэг баридаг болонхой. Тэдэнэр байгша онойнгоо һайндэрые ажалдаа шэнэ амжалта туйлан угтаба.

Республикымнай ой модоной, модо болбосоруулгын предприятинуудай хүдэлмэришэд коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ хабаадалсажа, абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Байгалай модоной баазын, Баргажанай, Хандагатайн леспромхозуудай, Онохойн модоной комбинадай, Ивалгын, Прибайкальска ой модоной ажахынуудай болон бусад предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай коллективүүдэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оронхой.

Бага комплексно бригаданууд модо бэлэдхэлэй гол хүсэн юм. Тэдэнэй эршэтэ ажалай ашаар олон леспромхозууд һайн үрэ дүн туйлана. Социалис Ажалай Герой Алексей Павлович Кудряшовой үүсхэлээр түрүүшээр Хандагатайн, һүүлээрнь республикын бусад леспромхозуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Бага комплексно бригадын хүсөөр һара бүхэндэ 2000 кубометр модо бэлдэхэ, таллуулха гэһэн нүхэр Кудряшовой бригадын жэшээгээр олон модошод ажаллажа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Энэ үүсхэлэй бадаран гараһан Хандагатайн леспромхозой Василий Иванович Спиридоновой, Иван Никитович Кушнаренкын даадаг бригаданууд жэл бүхэндэ 24 мянган кубометр модо бэлдэн, таллуулна. Хурамхаанай леспромхозой нүхэд Ямпиловай, Стафеевэй, Шукинай, Даниловай даадаг, Баргажанай леспромхозой нүхэд Скосырскиин, Ожиговой, Малыгинай, Скулкинай даадаг, Хандагатайн леспромхозой Матвеевэй, Мясниковой, Паньковой даадаг бригаданууд хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ. Олон механизаторнууд, модо шэрэдэг автомашинын жолоошод, трактористнууд, бульдозеристнүүд, крановщигууд хүсэ ехэтэй техникые зүбөөр ашаглажа, ехэ модо бэлдэхэ, шэрэхэ ажалда туһа нэмэрээ оруулалсана.

Түрүү коллективүүд ямар аргаар амжалта туйланаб гэхэдэ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэнэ, шэнэ технологи нэбтэрүүлнэ, абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө ёһотой тэмсэл дэлгэрүүлнэ. Һара бүри 1500—2000 кубометрһээ бага бэшэ модо бэлдэхэ, таллуулхын түлөө мүрысэжэ байһан бага комплексно бригадануудай ажал зүбөөр, һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Бригадын гэшүүн бүхэн хэдэн мэргэжэл шудална. Бригадир-тракторист трактораа һайнаар харууһална.

Эдэбхи үүсхэл гаргадаг модошод, коллективүүд республика доторнай олон. Бригадирнууд Кудряшов, Кушнаренко, Спиридоновой нэрэ республикымнай ажалшадта һайн мэдээжэ болоо. А. П. Кудряшов партиин XXIII съездын делегадаар һунгагдажа, арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэб харалгада хабаадалсаа һэн. Нүхэр Спиридонов профсоюзуудай XIV съездын делегат болоһон, республикынгаа олониитые түлөөлһэн байна.

Модошодой дунда дэлгэрһэн коммунис ажалай түлөө мүрысөөн бури үргэн дэлисэтэй болобо. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл түлэг дундаа. Мүрысөөнэй үрэ дүн сар соогоо согсологдожо, модошодто мэдээжэ болодог. Бури һаяхан, сентябриин эхеэр Хандагатайн леспромхоздо залуу модошодой конкурс-харалга үнгэргэгдэбэ. Тэрээндэ олон леспромхозуудай эрхим залуу мэргэжэлтэд хабаадалсаа, бэлиг шадабаряа харуулаа, хүсэ шадалаа туршаа. Түрүү һуури эзэлһэн түрүүшүүл В. В. Попов (Баргажанай леспромхоз), О. К. Назимова (Хориин леспромхоз), П. Я. Юринский, С. В. Бурцев (Баргажанай леспромхоз), Н. И. Хлебников (Итанцын леспромхоз) гэгшэд ВЛКСМ-эй обкомой грамотаар, үнэтэ шангуудаар, тэрэ тоодо ВДНХ ошохо путёвкоор шагнагдаа.

Олон түрүү модошод, коллективүүд өөһэдынгөө һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтажа байна. Ардасанай, Онёогой, Хурамхаанай, Хандагайн леспромхозуу[...] дэлмэришэд модо бэлдэхэ, [...] сентябрь һарын даабарие[...] гээд, октябриин түсэбөөр [...] жа эхилбэ.

Баргажанай леспромхо[...] комплексно бригадые даа[...] нинэй ордендо хүртэһэн И[...] нокентьевич Скосырский [...] шуулэй үүсхэл дэмжээд, со[...] мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһ[...] ло бэлэдхэлэй промышлен[...] түрүүшүүлэй нэгэн И. И. С[...] ский байгша оной һайнд[...] туршада 16 мянга 200 ку[...] модо бэлдэбэ. Байгалай ле[...] хозой Иван Григорьевич [...] вай, Хурамхаанай леспро[...] Василий Степанович Шу[...] даадаг бригаданууд һарадаа [...] кубометр модо бэлдэнэ.

Модошодой урда табигда[...] рилго хүндэтэй. харюуса[...] шье. Энэ зорилгоёо нэрэтэй[...] тэйгээр дүүргэхын тула со[...] мүрысөө бури үргэн дэлис[...] гаар дэлгэрүүлхэ, ажалай [...] хэл һайжаруулха, машина, [...] кэээ бүтээсэ ехэтэйгээр аш[...] хэрэгтэй.

Модошод урдахи зорилгоо[...] гэхэ хүсэ шадалтай, һанал [...] зэлтэй. Тэдэнние һайндэ[...] амаршалжа, шэнэ амжалта [...] хыень хүсэе.

М. ЧЕРН[...]
Ой модоной, м[...] болбосоруулгын, саарһ[...] промышленност[...] хүдэлмэришэдэй профсо[...] обкомой түрүүл[...]

ЭРХИМҮҮДЫЕ УРМАШУУЛГЫН ТЭМДЭГ

ТҮРҮҮШЫН СОВЕТ ОРДЕНОЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

«Пролетарска энэ үндэр дээдэ урмашуулгын тэмдэгые үбсүүндээ зүүжэ ябагша ажалшан олониитын дура хүсэлөөр аб адли хүнүүдэй дундаhаа эрхим hайнуудайнь нэгэниинь болож илгаруулагдааб гэжэ мэдэхэ ёhотой...» гээд, Улаан Тугай орденоор шагнагдагша бүхэндэ түрүүшын жэлнүүдтэ барюулагдадаг hануулгын бэшэг соо хэлэгдэнхэй.

Энэ орденой—Совет ороной илгаруулгын түрүүшын правительственна хайрын байгуулагдаhаар 50 жэл сентябриин 16-да гүйсэхэнь.

Орденой нэрэhээ, тэрэнэй тэмдэг дээрэ совет хүн бүхэнэй бүхы сээжэ зүрхэнhөө үнэтэйдэ тоолодог Улаан тугай образ харагдана. Агууехэ В. И. Ленин түрүүтэй Коммунис партяар хүтэлбэрилэгдэдэг манай ороной революционно хүдэлмэришэн анги, ажалша таряашад энэ туг доро ябажа, Үбэлэй ордонине добтолоо, сагаантантай, хариин интервентнүүдтэй хатуу тэмсэл хээ, фашис булимтарагшадые hамна зада сохёо. Совет арад Улаан туг доро ябажа, коммунизм тээшэ илалта түгэлдэрөөр алхална.

Улаан Тугай орден правительственна дээдэ хайра болоно, байлдаанай үедэ тусгаар эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаhан РСФСР-эй эрхэтэд энэ хайраар шагнагдажа шадаха гээд Бүхэроссин Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй 1918 оной сентябриин 16-най декрет соо тэмдэглэгдэhэн.

Тиихэдэ залуу Совет Республикада хүндэ хүшэр үдэрнүүд тохёолдожо байгаа hэн. Республика али бүхы талаhаа дайсадаар хүреэлэгдэнхэй байгаа бэлэй. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын ажалшадай гүрэниие дарахын тулада арбан дүрбэн империалис гүрэн дотоодын революцида харша хүсэнүүдтэй нягта холбоотойгоор бүхы юумэ хэдэг байгаа.

Зүгөөр дэлхэйн империализмын зүгhөө буу зэбсэгээр, hомо хэрэгсэлнүүдээр, хубсаhа хунараар, мүнгэ алтаар бардамаар хангагдадаг сагаан генералнуудай арминуудшье, интервентнүүдшье Агууехэ Октябряар сүлөөлэгдэhэн арадые нугалан даража шадаагүй. Советүүдэй залуу ороной зэбсэгтэ хүсэнүүд шэрүүн шанга тэмсэл хэжэ, өөрынгөө Эхэ ороной бэеэ даанхай байдалые хамгаалаа.

Граждан дайнай фронтнууд дээрэ дайшалхы габьяа гаргаhанайнгаа түлөө 15 мянга шахуу сэрэгшэд, командирнууд, политхүдэлмэрилэгшэд Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан байгаа. Тэдэнэй дунда М. В. Фрунзе, К. Е. Ворошилов, С. М. Буденный, С. С. Каменев, И. В. Сталин, М. И. Калинин, Г. К. Орджоникидзе, М. Н. Тухачевский, И. Э. Якир, К. К. Рокоссовский, О. И. Городовиков, И. П. Уборевич, И. В. Тюленев, олоной гүн дундаhаа урган гараhан баатарнууд В. И. Чапаев, Г. И. Котовский, А. Я. Пархоменко, Н. А. Щорс, С. Г. Лазо, бусад олон хүнүүд оролсоно. 1-дэхи номерой Улаан Тугай орден В. К. Блюхертэ барюулагдаhан юм.

Граждан дайнай тулалдаанай гал дүлэн соогуур уласхоорондын пролетарска hанал нэгэдэлгэ эли тодоор харагдаа бэлэй. Тэрэ үе сагай баатарнуудай дунда интернационалистнууд олон байhан юм. Тэдэнэй эгээн лэ эрэлхэг зоригтойнуудые Улаан Тугай орденуудаар Совет гүрэн шагнаа hэн. Тэдэнэй тоодо сербнүүд Данило Садич, Олеко Дундич, венгернүүд Бела Кун, Лайош Гавро, Ишван Варга, полягууд Кароль Сверчевский, Петр Боревич, чех Адольф Шипек, болгар Стоян Джоров, румын Иван Дик-Дическу, финн Тойво Антикайнен, немецүүд Ганс Монгарт, Макс Гольц болон бусад оролсоно.

Дүрбэн элитэ ехэ сэрэгэй начальнигууд граждан дайнай жэлнүүдтэ габьяа гаргаhанайнгаа түлөө дүрбэ дахин Улаан Тугай орденуудаар тэмдэглэгдэhэн байха юм. Хэд бэ гэбэл В. К. Блюхер, Я. Ф. Фабрициус, С. С. Вострецов, И. Ф. Федько иимэ олон хайрада хүртэhэн байна бшуу. Тэдэнэй тус бүхэнэй ажабайдал угаа ехэ эрэлхэг зориг гаргалгын, сэрэгэй тусгаар шадабаритай байлгын жэшээ, Эсэгэ орондоо хизаарлашагүй үнэн сэхээр алба хэлгын үльгэр жэшээ болоно.

Полководческо тусхай хайрые—хүндэтэ революционно зэбсэг, тиихэдэ нэрлэгдэдэгэй ёhоор, «алтан зэбсэг» бии болгохо тухай 1920 оной апрелиин 8-да ВЦИК-эй Президиум декрет гаргаа hэн. Энэ зэбсэг дээрэ Улаан Тугай орденой тэмдэг hиилэгдэнхэй байhан юм. Граждан дайнай үедэ болоhон байлдаануудта тусгаар шалгарhан хори нэгэн хүн энэ хүндэтэ зэбсэгээр шагнагдаа.

Улаан Тугай ордентоной алдарта отрядта Хасан нуур дээрэ ба Халхын-Голой түлөө байлдаануудай үедэ, сагаан финүүдтэй болоhон байлдаануудай үедэ шэнэ хүнүүд нэмэжэ ороо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Улаан Тугай орденоор 238.000 гаран совет солдат, офицер ба партизанууд шагнагдаhан байна.

Габьяа гаргажа онсо шалгарhан хүнүүдhээ гадна, мүн бүхэли коллективүүд Улаан Тугай орденоор шагнагдадаг байгаа. Граждан дайнай үедэ Эхэ оронойнгоо үмэнэ габьяа гаргаhанай тэмдэг болгогдожо Ленинскэ комсомол Улаан Тугай орденоор шагнагдаа hэн. Совет Армиин алдаршаhан частьнууд ба соединенинүүдэй тугуудай барюул эшэнүүдые Улаан Тугай орденуудай лентнүүд шэмэглэдэг.

Улаан Тугай орден Советүүдэй ороной түрүүшын орден болоно. Тэрэнэй түүхэ хадаа социалис гүрэнэй олон тоото дайсадтай совет арадай хэhэн тэмсэлэй түүхэ, өөрынгөө Эхэ оронине, Октябриин Агууехэ туйлалтануудые хамгаалхаар хододоо бэлэн байдаг совет хүнүүдэй олоороо баатаршалга гаргадаг байhанай гэршэ мүн.

Г. ТОЛОКОЛЬНИКОВ,
сэрэгэй алба хэхээ болиhон гвардиин полковник.

ТЕХНИКЫН hОНИН

Ригын вагон бүтээлгын завод «Балтийская чайка» гэhэн шэнэ дизельнэ поезднуудые гаргажа эхилбэ. Иимэ поезднууд 6 вагонhоо бүридэнэ. Час соо 120 модо ябажа шадаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Балтийская чайка» гэжэ шэнэ дизельнэ поезд заводhоо гаража ябана.

ТАСС-ай фото.

...ргэн туhаламжа. Энээниие хүн бүхэн мэдэнэ. Түргэн туhаламжын машина хурдан байхадаа hайн ха юм. Тиимэhээ Москвагай Лихачевой нэрэмжэтэ заводой ухаалан зохёогшод шэнэ машина зохёо. Энээнэй гол илгаань юуб гэхэдэ, үhээнь ходорон абтадаг. ...энэ машина соо нүүдэл операционно түхеэрэлгэ тодхоо... Медицинын бүхы аппаратура, радиотелефон, шуhа хэхэ түхеэрэлгэ тэндэнь бии.

Автомобилиин ябаса—часай 140 километр. Зураг дээрэ: шэнэ ...арна автомобиль.

ТАСС-ай фото.

ДЭЛХЭЙН hҮНЭЙ ИНДУСТРИ

Газар дэлхэй дээрэхи эрдэм, техникын эгээн үниинэй союзуудай нэгэн—hүнэй продуктнуудые үйлэдбэрилдэг уласхоорондын федераци сентябриин 10-hаа 19 хүрэтэр Москвада, «Советская» гостиницын зал соо, Генеральна ассамблейнгээ табин гурбадахи сессиие үнгэргэхэнь. Дүшэн юhэн оронhоо юhэн зуун делегат, адаглан харагшад эндэ ерэнхэй.

Генеральна ассамблей табин гурбадахи сессиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Мяханай, hүнэй промышленностиин министрэй нэгэдэхи орлогшо Михаил ЛУШИН сессиин зүбшэн хэлсэхэ шухалын шухала асуудалнууд тухайда Хэблэлэй hониной агентствын корреспондент Аркадий Симонянай гуйлтаар хөөрэжэ үгөө.

— 65 жэлэй урда тээ байгуулагдаhан энэ федераци өөрынь хабаадалгатайтаар шиидхэгдэhэн hайн, ашагтай олохон хэрэгүүдые hанана. hү абаха, буйлуулхада ариг сэбэрые сахиха технологи, түхеэрэлгыень hайжаруулха, дэлхэйн стандартнуудые зохёохо, эсэсэй эсэстэ, hүнэй продуктнуудай үнэтэ шанарые тайлбарилан ойлгуулха, тэдэниие үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ федерациин шиидхэдэг асуудалнуудай зариманиинь болоно.

Хэрбээ мүнөө hүнэй, hүн продуктнуудай (тэдэнэй тоодо эдеэ хоолой гурбан зуу шахуу зүйлнүүд) амта, шэмээр hайн байhаниинь, элдэб оронуудта бэлдэгдэдэг hүн эдеэнэй шанарай hайжаржа байhаниинь «hүтэ гүрэнүүдэй» хүсэлэл оролдолго нэгэдхэдэг энэ федерациин аша габьяа бололсоно.

Федерацида түрүүшээр 17 орон ородог hэн. Мүнөө 29 национальна комитедые нэгэдүүлнэ. Мүнөөнэй сессидэ 30 гаран орон хабаадана, Москвада шэнэ гэшүүд абтахаар хараалагдана.

Советскэ Союз энэ эмхидэ 1956 ондо ороhон юм. Манай мэргэжэлтэд тэрэнэй хүдэлмэридэ аша үрэтэйгөөр хабаадалсажа байнхай. Эдэнэр федерациин дүрбэн конгресс, арбан сесси дээрэ элидхэлнүүдые, мэдээсэлнүүдые хээ.

Мүнөө үедэ СССР hү, hүнэй продуктнуудые гаргалгаар дэлхэй дээрэ нэгэдэхи hуури эзэлнэ. Эдеэ хоолой индустриин элдэб hалбаринуудай дундаhаа hүнэй промышленностьтай хамта тон шухала участогуудайнь нэгэн болоно, техническэ зэбсэглэлгын, эмхидхэлэй талаар мүнөө үеын дээдэ хэмжээдэ байна.

Орон доторнай hүнэй 7 мянга шахуу завод бии. Останкинска, Черкизовскэ, Очаковско, Ленинградай hүнэй комбинадууд халаан соо 200—300 тонно hү буйлуулдаг.

Советскэ Союзай hүнэй предприятинуудта 45 мянган сепаратор, hү илган сэбэрлэдэг, хүргэдэг хэрэгсэлнүүд, тоhо поточно аргаар үйлэдбэрилхэ 2500 лини, автомадаар шэл амhарта угаадаг, эюулдэг, ехэ бүтээсэтэй 1500 гаран лини хүдэлнэ. Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр орон дотор 800 гаран предприяти баригдаха, шэнэдхэн hэльбэгдэхэ юм. Тэндэ мүнөө үеын машинанууд, аппарадууд тодхогдохо. hү буйлуулдаг түхеэрэлгэ СССР доторхи 20 гаран заводуудта бүтээгдэнэ.

Мүнөө үеын hүнэй промышленность эрдэм, техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые: ультразвук, вакуум, магнитна поли, ультрафиолет, электрын хүсөөр hү сэбэрлэдэг, шанаржуулдаг түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ зорилго табина.

Тоололгын техникэ hү буйлуулха, ажаhуудалай асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ өөрэ янзын «катализатор» болоно. Ороной олохон институдууд hүнэй үйлэдбэридэ кибернетикэ хэрэглэхэ асуудал шэнжэлжэ байнхай. «Молоко» гэжэ томо нэгэдэл олон зорилготой тоололгын центрые Москвада эмхидхэхэнь. hаяар хүдэлжэ захалха.

Түс федераци гансал эрдэм, техникын асуудал шиидхэдэг бэшэ юм. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин мэдээнэй ёhоор, Индиин, Пакистанай, Африкын олон оронуудай улад зон белогтой эдеэ хоолоор дуталдадаг, Европын гү, али Американ хүнүүд шэнгеэр hүнэй продуктнуудые ехээр хэрэглэдэггүй байна. Энэ ушар федерациин hанаае зобооно.

Шадамар хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ асуудалнуудта ходо анхарал табигдадаг. Москвагай сесси дээрэ энээн тухай мүн лэ хэлсэгдэнэ. Совет засагай жэлнүүдтэ манай ороной hүнэй промышленностьда дээдэ мэргэжэлтэй 40 мянга гаран хүнүүд бэлдэгдээ. Мүнөө hүнэй промышленностьда инженер мэргэжэлтэй 1000 гаран хүн жэлэй турша соо бэлдэгдэнэ.

Бидэ хилын саанахи олохон гүрэнүүдтэ туhалнабди. Социалис, капиталис оронуудай, Африкын, Азиин хүгжэжэ байгаа оронуудай инженернүүд, техникүүд Советскэ Союзай институдуудта hуража, тусхай эрдэм шудалдаг.

Совет эрдэмтэд hүнэй промышленностиин эрдэм, техникые хүгжөөхэ гол асуудалнуудаар, эдеэ хоолдо, hүнэй продуктнуудта хабаатай теори, инженернүүд, эрдэмтэд, техникүүдые бэлдэхэ асуудалнуудаар зургаан элидхэл сесси дээрэ хэхэ.

Генеральна ассамблейдэ хабаадагшад «2000 ондо hү буйлуулгын техникэ ямар болохоб» гэhэн элидхэл шагнаха.

«Ерээдүй сагай hүнэй завод» гэhэн асуудал шэнжэлэн шиидхэхэ шухала гэжэ бүри 1962 ондо уласхоорондын XIV конгресс дээрэ хэлсэгдэhэн юм. Мүнөө түрүүшын бодото алхамууд хэгдэхэнь.

(АПН).

ТЬЕНЛАМДАХИ КООПЕРАТИВ

Тханьхоа провинциин хада хабсагайн жалга соо Тьенлам гэжэ багахан тосхон оршодог юм. Тропитой бүтүү шэдхэ ургамалнуудай олтирог дээрэ, барайгарай талмайн дунда модон тулганууд дээрэ баригдаhан гэрнүүд халта харагдадаг. Эдэнь Вьетнамай Демократическа Республика дотор ажаhуудаг багахан яhатадай нэгэн болохо мыонгнуудай гэр байранууд гээшэ. Эдэ багахан арад үндэhэтэнэй түүхэнь республикын түүхэтэй таhаршагүй холбоотой. 1945 оной августда болоhон хубисхал ороной бага яhатанай хуби заяае үндэhөөрнь хубилгаа. Мыонгнуудайшье ажабайдалда нилээд ехэхэн хубилалта болоо.

...hаяхан мыонгнуудта ошоод ерээ hэм. Бидэниие нютагай кооперативай түрүүлэгшэ Ха Тан Сеп ехэ хүндэмүүшээр угтаа. Эндэ кооператив тогтоhоор арбаад жэл үнгэрөө, теэд түрүүлэгшэнь арба юhэтэй юм. Гайхамшаг ушар болоно. Хожом мэдэхэдэмнай, ажахын амжалтанууд барандаа шахуу залуушуулай гараар туйлагданхай.

Сеп бидэниие өөhэдынгөө байра байдалтай танилсуулба. Энэ кооператив наяад үрхэтэ айлнуудтай. 98 гектар тарилгын газар бии. Эдэнэй таридаг шухала ургамалынь барайтар болоно. Энээнhээ гадна джут, улhа арахис, саахарай хулhа, бобово ургамалнуудые таридаг. Нёдондо анха түрүүн тамхи тарижа эхилhэн байна.

Кооперативтань үйлэдбэриин табан бригада, модо бэлэдхэхэ бүлэг, барилгашадай бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Өөhэдын хүүдинсэтэй.

Тьенламай ородог аймаг бомбодуулаагүй. Теэд, дайнай амисхаал энээгүүршье үзэгдэнэ. Бүхы эрэшүүл армида ошонхой. Тэдэнэй орондо эхэнэрнүүд хүдэлнэ. Табан бригадын дүрбэниинь эхэнэрнүүдhээ бүридэнхэй. Бүхы орон соохидол эндэшье hайн дуранай хамгаалгын отрядууд бии болгогдонги. Таряашад буу зэбсэг шудалан, агаарай сагаалсануудые буудажа hурана. Эдэшье отрядуудта ехэнхидээ эхэнэрнүүд.

Кооперативайнтаа амжалта тухай Сепэй хөөрэхэдэ, нюдэнhөөнь баярай ошон сасархадал гэнэ.

— Бидэнэр ажахыгаа шэнээр өрхилжэ hураабди,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.— Энэ эгээн шухала туйлалтамнай гээшэ. Бүхы тарилгынтаа талмайhаа жэл соо хоёр ургаса хуряанабди, гектар бүриhөөнь 5 тонно абтана. Үнгэрэгшэ жэл гүрэндэ 40 тонно барайгар худалдаа hэмди.

Түрүүшын алхамууд тиимэшье амараар хэгдээгүй. Энээн тухайда Сеп сэхэ хэлэнэ. Тэрэнэй түрүүлэгшээр худэлhэн намтарhаа нэгэ ушар абаад үзэе. Нёдондо июнь hарада, барайгарай зунай ургаса хуряаhанайнгаа hүүлээр, кооперативай ажалшад үбэл хахэ хүдэлмэриингөө түсэб зүбшэн хэлсэжэ байба. Энээнhээ урда барайгар таридаггүй газарта тэрэниие таряад туршаха гэжэ Сеп дурадхаа. Тэрэнь бэшэнhээ үндэр газарта байгаа юм. Тэндэ уhалууриин түхеэрэлгэшье юун байха hэм даа. Түрүүлэгшынгээ дурадхалые тиихэдэ правлениин гэшүүдэй зариман дэмжээгүй. Үбгэд илангаяа дурагүй байгаа. Тиихэдэнь Сеп өөрынгөө үеын басагадые суглуулаад, барайгар тэндээ тарюулжа эхилээ hэн. Хэды хүлеэгээшье hаань, октябрь hарада оройдоо бороо оробогүй. Газарhаа бултайhан барайгар үбдэhэн шэнжэтэй болобо. Залуу түрүүлэгшымнай дүй дуршэл багатайhаа иимэ юумэ болоо гэhэншүү ябаган үгэ нютагтань тараа.

Партийна организаци, тосхоной залуушуул Сепые дэмжээ бэлэй. Уhанай хэрэгтэйнь булта(н)да эли hааб даа. Теэд хаанаhаа уhа абахабши? Ойро тойронхи газараа удаан шалгажа, шэнжэлжэ үзэбэ. Олоороо хэлсэhэнэй hүүлдэ поли дээрэ уhа гаргаха хоёр арга хараалаа hэн. Нэгэдэхинь — олон табсантай удхууруур уhа дамжуулан урадхуулха гэбэ. Хоёрдохинь — хадын забhараар урдаhан бишыхан горхоной уhые барайгарай талмай руу асарха. Тиихын тула hубаг ханааб малтаха хэрэгтэй. Энэ асуудал эсэслэн шиидхэхын тула ирригатор-мэргэжэлтэдые уриhан байгаа.

Нэгэдэхи аргатнай түргэншье, үнэгүйшье байха гэжэ тэдэнь заагаа. Правлениин зарим гэшүүд зүбшөөбэ. Харин Сеп хоёрдохи аргые шэлэhэн юм.

Абаhаар харахада, олон табсантай дамжуулга удхуур хэрэглэхэдэ hураггүй hайн шэнги. Теэд үнэндөө, хэр хаб даа? Уhалха бүхэндөө гараараа уhа гаргаха бшуу. Тиихэдээ хэдэн арбаад хүниие ондоо ажалhаань hаатуулха болоно. hубаг ханааб татаа hаамнай дээрэ гэжэ Сеп нютагайнгаа зондо этигүүлхын тула ехээр оролдобо. hүүлэй hүүлдэ тэдэндээ этигүүлжэ шадаа.

Тодорхойлон тоолохоhоной ёhоор, ханаабай барилгада 20 хоног хэрэгтэй болохо хэбэртэй. Болото дээрээ 13-хи үдэртөө хүдэлмэринь дүүрээд байгаа hэн. Уhа табижа урадхуулба. Хүн бүхэн харилсан амаршалалсаба. Теэд, дан яаража баярлаhан байшоо: Таряалан дээрэнь урдажа ерэбэгүй. Хожом мэдэхэдэ, hубагаар ерэhэн уhые ойро тойронхи хуурай газарай хүрьhэн hорожо абашадаг байгаа бшуу. Сеп дахяад залуушуулда хандаа бэлэй.

— Ургасаяа абаржа шадахагүй гээшэ гүбди, бүхы оролдолгомнай дэмы hалашахагүй юм аа гү?—гээд ехээр айгша. hанаа үнөөн болоогшо бэлэйб,—гэжэ мүнөөхи басаган хөөрэнэ.

Үлэр hүнигүй бүтүү шэдхэ ой соо модо отолжо, тэрээгээрээ ханаабай hабын хашалта хэбэ. Долоодохи хоногтоо хүдэлмэринь дүүрээ. Таряалан дээрэ уhаншье хүрэжэ ерээ...

Б. ШУМЕЕВ,
АПН-эй тусхай корр.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

АДН АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

БЕРЛИН. (ТАСС). Тусхайта хүнүүдhээ абтаhан мэдээсэлдэ үндэhэлэн, АДН агентство иигэжэ мэдээсэнэ. «Интерфлюг» гэжэ авиакомпаниин транспортна самолёдуудай КНР-эй газар дээгүүр ниидэжэ гарахые зүбшөөхэ тушаа Германиин Демократическа Республикын гуйлтые дүүргэхэhээ Хитадай Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство үндэhэ баримтагүйгөөр арсаа. Ази, Африкын оронуудтай ГДР-эй hанал нэгэдэлгын комитедэй дэргэдэхи вьетнам арадтай hанал нэгэдэхэ комитедэй даалтабаряар элдэб янзын эгээн лэ шухала предмедүүдые энэ самолёт Ханой абаашаха ёhотой байгаа.

СЕПГ-гэй БЕРЛИНДЭХИ ОКРУЖНОЙ ОРГАНИЗАЦИИН ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

БЕРЛИН. (ТАСС). ЧССР-тэхи социалис туйлалтануудые хамгаалха талаар, социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэлые бэхижүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые али болохоор дэмжэжэ байhанаа өөрынгөө республикые саашадань бэхижүүлхэ уялгануудтай ГДР-эй ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ холбодог байна гэжэ баяртайгаар, омогорхолтойгоор хэлэжэ болоно гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй Берлиндэхи окружной организациин нэгэдэхи секретарь П. Фернер мэдүүлээ. Тус организациин партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ сентябриин 12-то тэрэ элидхэл хэhэн байгаа. Суглаанда 7000 шахуу хүн хабаадаа.

Уласхоорондын шухала асуудалнууд ба Берлинэй партийна организациин зорилгонууд тухай элидхэлшэ тогтожо хэлэhэн байна.

Бидэнэр зүб амжалтануудые хангажа шадаха замаар дабшанабди гээд тэрэ хэлээ. Парти ба правительствын иимэ зүб политика шууд сэхээр бэелүүлдэг дээрэhээнь манай республикын ажалшад партиин хүтэлбэрилхы үүргэ, Национальна фронтдо ородог бүхы партинууд ба ниитын организацинуудай харилсаа холбоондо хүсэдөөр этигэхэ ябадалда үндэhэлэн, хүдэлмэришэн ангиин бусад ажалшадтай байгуулhан холбоон ГДР-эй амжалтануудай үндэhэ hуури болоно гэжэ улам бүри ехээр этигэдэг болоо.

Боннско политикын үhөө нэхэхэ, милитарис удхатай байhыень П. Фернер элишэлээ. «Зүүн оронууд тушаа шэнэ политика» гэдэгынь Европодохи байдалые хубилгаха зорилготой, үhөө нэхэхые эрмэлзэдэг политикые далдалhан ябадал болоно. Энэ политика августын 21-hээ хойшо хүсэдөөр буруу hүрөө» гээд тэрэ онсолон тэмдэглэhэн байна.

Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй ГДР-эй аха дүүгэй харилсаа холбоон тусгаар ехэ удха шанартай, мүн немецкэ хүдэлмэришэн, таряашанай гүрэнэй амжалтануудые туйлаха шухала нүхэсэл болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

ЧССР-эй НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНАЙ СЕССИ

ПРАГА. (ТАСС). Пражска градай ...ска зал соо ЧССР-эй Национальна суглаанай сесси сентябриин ...-да нээгдээ.

...рон доторхи байдал, хойшолуу...гүй хэмжээ ябуулганууд ту...правительствын мэдүүлгэ, нии...гүрим бэхижүүлхэ хэдэн хэм... ябуулганууд тухай правительственна хуулиин проект, хэблэл, ниитын информациин бусад ...эгсэлнүүдэй талаар зарим хэмжээ ябуулганууд тухай правительственна хуулиин проект, Национальна фронт тухай хуулиие баталан абаха тушаа Национальна суглаанай Президиумэй дурадхал, бусад хуулиин проектнүүд сессиин зүбшэхэ зүйлдэ ороно.

ЧССР-эй мүнөөнэй байдал тухай правительствын мэдүүлгые правительствын түрүүлэгшэ О. Черник уншаа.

Удаань үгэ хэлэлгэ эхилhэн байна.

ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ УЛААН-БААТАРТА БОЛОБО

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол Арадай Республикын ба Германиин Демократическа Республикын арадуудай хани барисаанай митинг эндэ, сентябриин 12-то болоо гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. МНР-тэ ерээд байhан СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф толгойлогшотой ГДР-эй партийно-правительственнэ делегациин гэшүүд байлсаа.

ГДР-эй партийно-правительственна делегацитай хэгдэhэн хэлсээнэй дүнгүүд, хоёр ороной хоорондо хани барисаан харилсаа холбоон тухай шэнэ договорые баталалга социализмые бэхижүүлхэ хэрэгтэ, эб найрамдал, демократи ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhалха гээд МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал онсолон тэмдэглээ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф харюугай үгэ хэлээ.

ЧЕХОСЛОВАКИДАХИ БАЙДАЛ

ЧССР-эй правительствын заседани Прагада болоо. Совет хүтэлбэрилэгшэдтэй ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ О. Чернигэй энэ оной сентябриин 10-да Москвада хэhэн хэлсээнэй дүнгүүд hайшаагдаа. Орон доторхи политическэ оршон байдалай зарим тала тухай, ойрын неделинүүд соо бэелүүлэгдэхэ шухалын шухала зорилгонууд тухай О. Черник правительствада мэдээсээ.

Социализмда харша зорилгоор олониитын информациин хэрэгсэлнүүдые ашаглалтада эсэргүүтээр шэгтүүлэгдэhэн хуулиин проектые ЧССР-эй правительство зүбшэн хэлсэжэ баталан абаа. Энээнтэй дашарамдуулан, ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшын орлогшо Ф. Гамоуз иигэжэ мэдүүлээ. Информациин хэрэгсэлнүүд бүрин хүсэдөөр социализмда алба хэхэ ёhотой. Хэблэл, радио болон телевиденеэр социализмда харша, Совет орондо харша үгэнүүдые дамжуулгые болюулха, социализмда харша хараа бодол баримталдаг тус тус бүлэглэлнүүдэй ябуулгые болюулха шухала гээд Ф. Гамоуз онсолон тэмдэглээ.

«Руде право» газетын хүдэлмэрилэгшэдтэй ЧССР-эй президент Л. Свободын хэhэн хөөрэлдөөн тухай тус газетэ бэшэhэн байна. Журналистнуудай ехэ харюусалгатай, парти, правительствын хүсэлэл оролдолгые тэдэнэй дэмжэхэ шухала байhые Л. Свобода онсолон тэмдэглэ. Революцида харша хүсэнүүдые холодоод, тэдэниие элишэлээд, политическэ талаар гансаардуулаад лэ байhан эрхэ байдалда социалис хүсэнүүдые нэгэдхэн жагсаажа болохо гэжэ оршон байдал заhаруулхын түлөө тэмсэгшэ Чехословакиин коммунистнуудые, бүхы ажалшадые улам ехээр этигүүлнэ.

ТАСС, сентябриин 13.

Ц. РАНЖУРОВАЙ БААТАРЛИГААР УНАҺААР 50 ЖЭЛ БОЛОБО

БУРЯАД АРАДАЙ ҮНЭН СЭХЭ ХҮБҮҮН

...Цыремпил Ранжуров 1881 оной апрелиин 24-дэ Сагаан-Шулуута нютагта, үгытэй буряад хасагай бүлэдэ түрэһэн юм. Бага наһанһаа хойшо нүүдэл ажабайдалай хүшэр хүндые үзөө. Бүлэ дотороо долоон үхибүүдэй нэгэн байһан тула, хоолойгоо тэжээлсэхын тула хара багаһаа хойшо газар элдүүрилхэ, үбһэ хуряалсахаһаа эхилээд, хүлһэнэй хүшэр хүдэлмэри хэлсэгшэ һэн.

Шара гол һууринай гурбан класстай эхин һургуули, удаань Тамирай дүрбэн класстай училищи һайнаар дүүргэһэнэйнгээ удаа, Цыремпил нютагай нюдарган баяшуулда батраагаар ажаллаба. Мүн Хяагтын купецүүдтэ модошо дарханшье ябаа. Сэрэгэй уялгатай һэн тула, Цыремпил албанда ошохо баатай болоо һэн. Тиихэдээ өөрын хубсаһатай, моритой—нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, түгэс хасаг сэрэгшэ албанай дуудалгын газарта байха ёһотой байгаа.

1904 ондо Ранжуров Забайкалиин хасаг сэрэгэй штабта, доодо зэргын бэшээшээр абтаба. Тэрэ үедэ Шэтэ хото Сибириин хүдэлмэришэн ангиин томохон түб байһан юм. Тиимэһээ РСДРП-гэй тэндэхи комитет хүдэлмэришэд, солдадууд болон хасагуудай дунда ехэхэн революционно хүдэлмэри ябуулдаг һэн.

1905 оной декабриин 7-һоо большевигүүдэй Шэтын комитет «Забайкальский рабочий» гэжэ өөрынгөө газетэ гаргадаг болобо. Тэрэнэй нэгэ номерто солдадуудай суглаанай тогтоол толилогдоо һэн. «Бидэ, солдадууд, Россин социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партиин туг доро хүдэлмэришэдтэй хамта жагсан, хаанта засагай урдаһаа тэмсэжэ, бүтэдэ ниитын сэхэ тэгшэ эрхэтэй, нюусаар һунгаха эрхэтэй эмхидхэлэй сутлаа зарлахын түлөө, демократическа республика байгуулхын түлөө амжалта туйлаха зорилготойбди»,— гэжэ тэрээн соонь хэлэгдээ һэн.

Тэрэ үедэ РСДРП(б)-гэй Шэтын комитедые В. И. Ленинэй үнэн һурагшад—И. В. Бабушкин, В. К. Курнатовский, Костюшко-Валюжанин болон бусад хүтэлбэрилдэг байгаа. Тэдэнэр үе сагайнгаа политическэ байдалые улад зоной зүбөөр ойлгохо хэрэгтэ туһалдаг, мүн революционно дайшалхы эмхинүүдые байгуулха талаар ехэ үүсхэл гаргадаг һэн. Эдэ событинуудта Ц. Ц. Ранжуров эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилээ бэлэй. Тиин тэрэ 1905 ондо РСДРП(б)-гэй Шэтын организацида абтаба.

1905 оной декабриин 20-до Цыремпил Ранжуров Шэтын комитедэй даалгабаряар революционно хүдэлмэришэд, солдадуудтай хамта Акатуевска түрмэһөө революционно арбан табан матросые сүлөөлэлсэһэн байгаа. (Тэдэнэр 1905 оной июньдэ «Потемкиной» матросуудтай һаналаа нэгэдэн буһалгаалһан байгаа). Энэ бэрхэшээлтэй хэмжээ ябуулгые В. К. Курнатовский ударидаһан юм. Теэд тэрээндэ хабаадалсаһан нүхэд арестовалагдажа, буудагдаха шиидхэбэри гаргагдаад, удаань сүлэлгөөр һэлэгдэһэн байгаа.

Ц. Ц. Ранжуров Нэршүүдэ сүлэгдэхэдөө, тэндэ хэһээлтэдэ байһан гүрэнэй дүүмын депутадууд, большевигүүд А. Вагжанов, В. Чашин, Е. Петров, В. Серов болон бусадтай уулзажа, марксизмын сурталай теори, мүн юрэнхы эрдэм шудалха ёһотойл «университедээ» олоо һэн.

Хадын Зээрэнтэдэ Ранжуровтай суггаа сүлэлгэдэ байһан Васильев өөрынгөө дурасхаалнууд соо ингэжэ тэмдэглээ һэн: «Цыремпил Ранжуров нютагайхидтайгаа хамта ород хэлэ, математика, естественнэ болон ниитын эрдэмүүдые ехэ шуналтайгаар шудалжа эхилээ һэн. Би Ранжуровтай математика, физикээр хэшээл үнгэргэгшэ һэм. Тэрэ ородоор һайса хэлэдэгшье һаа, грамматикадаа ядалдадаг һэн. Гэбэшье, математика, физикээр бэрхэшье, һонирходогшье юм һэн».

Сүлэлгын арбан жэл үнгэрбэшье, Ранжуров сүлөөдэ табигдаагүй байһаар һэн. 1915 ондо наһараа сүлэлгэдэ байхаар Эрхүүгэй областиин Верхоленскэ уезд руу ябуулагдаба. Гэбэшье Цыремпил Ранжуров замдаа зугадажа, түрэл нютагтаа бусаа һэн. Теэд тэндээ байхань аюултай байжа, Монголой хилэ дабаха баатай болобо. Монгол ороной Зуун-Модо гэжэ алтанай приискдэ счетоводоор ажаллажа байхадаа, хаанта засагые унагааха тухай приискын захиргаанһаа далдаар хүдэлмэришэдтэй нюуса хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байба. Энээн тухайнь приискын захиргаан тухайлаад, Цыремпил Ранжуров баһал нюусаар нютагаа бусаха баатай болоо бэлэй. Нютагтаа танилайдаа гурбан һарын туршада нюусаар байһанаа 1916 оной намар арестовалагдаад, дахинаа Эрхүүтэй областиин Ильгинскэ волость ябуулагдаба.

1917 оной февральска революциин һүүлээр Цыремпил Ранжуров сүлэлгэһөө мултаржа, хабарай эхин һарада нютагаа бусаа. Тиихэдээ хэдэн нютагуудай 300-гаад түлөөлэгшэдые суглуулжа, Совет засаг тогтоохо тухай хөөрэжэ үгөө һэн. Удаань тэрэ суглаанда хабаадагшад «Энхэ талын буряадуудай нютагай комитет» гэһэн нэрэтэй өөһэдынгөө захиргаан эмхидхэхэ гэжэ тогтоол абаһан байгаа. Хэдэн нютагуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай суглаан Ц. Ц. Ранжуровые тусхай даабаритайгаар Петербург эльгээһэн юм. Тэндэһээ бусамсаараа Ранжуров буряад, ород зоной дунда ехэхэн революционно хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Уданшьегүй тэрэ Сэлэнгын гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор дэбжүүлэгдээд, доктор Цыбиктаровтай хамта баян хасагуудай, нюдаргашуулай мэдэлһээ абтаһан газарнуудые бага газартай таряашад, малшадта хубааха ехэ хүдэлмэри ябуулба.

1918 оной мартын хуушаар Хяагтада большевигүүдэй хүтэлбэреэр Совет засаг байгуулагдаба. Тэрэниие К. Масков, Ц. Ранжуров, Б. Мельников, П. Горюнов гэгшэд ударидадаг һэн. Цыремпил Ранжуров газар таряалангай таһаг даадаг байхынгаа хажуугаар, Хяагтада Улаан гвардиин отряд эмхидхэжэ эхилээ һэн.

1918 оной зун Ц. Ц. Ранжуров Третьяковтой хамта Ехэ-Хүдэрэ шадар сагаан гвардеецүүдһээ бүридэһэн Надзоровой томохон отрядые бута сохихо хэрэг эмхидхэбэ.

1918 оной май-июнь һарануудта Хяагта хото сагаантанаар эзэлэгдээд байба. Тэрэ үедэ тэндэхи большевигүүд подполидо ороходо баатай болоо һэн. Тэрэл оной сентябрьда нюдарган баян Бальчиновай нюуса мэдээсэлээр сагаан гвардеецүүд Ранжуровые арестовалжа, Монголой Алтан-Булат хотоһоо 15 модоной газарта, ой соо харата муухайтаар буудажа алаһан байгаа. Ингэжэ большевик, мэргэжэһэн революционер Цыремпил Цыремпилович Ранжуров баатарай үхэлөөр унаа бэлэй.

Коммунис партиин үнэн сэхэ хүбүүн, революциин солдат Цыремпил Ранжуровай арюун дурасхаал буряад арадай зүрхэ сэдьхэлдэ хэзээдэшье мартагдахагүйл.

Р. ТУГУТОВ,
хизаар ороноо шэнжэлхэ Хяагтын музейн директор.

Амаралгын үдэрэй хуудаһан

ЧЕСМЕНСКЭ ХИБЭС ХЭН НЭХЭЭБ?

Ленинград шадархи Пушкин хотодо Екатеринын музей-ордон соо ехэ зал бии юм. Тэрэ зал XVIII зуун жэлдэ Турциин булимтарагшадые ородой сэрэгшэдэй дараһан илалтануудта зорюулагданхай. Эндэхи экспонадуудай дунда «чесменскэ» гэһэн нэрэтэй гайхамшагта хибэс бии.

Тэрэнэй хэмжээн 40 дүрбэлжэн метр болоно. Тэг дундахи медальон дээрэнь дали жэгүүрээ арбайлгаһан бүргэд ойн захада һууһаар зурагданхай, захаарнь—ородой тугууд янза бүриин сэрэгэй хуяг дуулгануудтай хамта үлгэгдэнхэй.

Энэ гайхамшаг хибэсые хэн бүтээгээ гээшэб? Ородой флодой илалтын түлөө чесменскэ гэһэн хэргэм зэргэдэ хүртэгшэ, өөрынгөө дүтын нүхэр Алексей Орловто иимэ хибэс бэлэглэхэ гээд, II-дуугаар Екатерина хилын саана захиһан байгаа ха гэжэ тухайлагдадаг һэн.

Иимэ багсаамжа юун дээрэһээ үндэһэлөөб гэхэдэ, француз нэхэгшэд бүхы Европодо суурхаһан «Савонери» гэжэ хибэс үйлэдбэрилгөөр түгэс мэргэжэнхэй байһан. Теэд энэ хибэсые францууд нэхээ гэһэн бодото баримта байхагүй. Екатеринын ордон-музейн научна залуу хүдэлмэрилэгшэ Евгения Ямщиковада үнэн бодото ушарыень тодоруулха даабари үгтэһэн байгаа.

Удаан саг соо оролдон бэдэрһэнэй удаа Москвагай губерниин земствын кустарна соведэй гэшүүн, граф П. С. Шереметьевэй элидхэл ном дэбтэрнүүдэй нэгэн сооһоо олдоо. Тэрээн дотор Москвагай губернидэхи уран һайханай үйлэдбэри хүгжөөлгын шэнжэлэл үгтэнхэй юм. Хоёрдуугаар Екатеринын Алексей Орлов-Чесменскидэ 1795 оной январиин 12-то зорюулһан бэшэг соо ингэжэ хэлэгдэнэ: «Илалтаар дашарамдуулан намайе амаршалһандатнай баяр хүргэнэб... Танай эльгээһэн хибэс абажа баясаад, нэхэгшэдтэнь хубааха шагнал болгожо мянган түхэриг эльгээбэб». Тэрэ бэшэгые шэнжэлхэдээ, гайхамшагта хибэс граф Чесменскиин буусада нэхэгдээ ха гэһэн тобшолол Шереметьев хээ юм.

Хитрово байшангай уран мэргэжэлшэд «чесменскэ» хибэс нэхээ гэһэн баримтануудые Ямщикова олоһон юм.

Тэрэ сагһаа хойшо 2 зуун жэл үнгэрөө. Тиигэбэшье «Хитрово» гэжэ томо байшан Москвада мүнөөшье бии. Урданай Ехэ Никитск гү, али мүнөөнэй Герценэй гудамжада тэрэ байшан байдаг. Мүнөө энээн соо Москвагай гүрэнэй университедэй түүхын факультет оронхой. XVII зуун жэлэй үедэ бояр Богдан Хитровой харьяата яаманай гэр байһан. 1769 онһоо энэ байшан Алексей Орлов-Чесменскиин дүү—Владимир Орловой гэр болоһон байгаа ха гэжэ Евгения Ямщикова элирүүлээ.

Хоёрдуугаар Екатеринын үедэ энэ хибэс Санкт-Петербург хотын Үбэлэй ордондо байдаг һэн. 1796 ондо хатан хаанай наһа бараһанай һүүлээр ехэ тайжа Константин Павловичай Мраморна ордондо үгтэһэн бололтой гэжэ тухайлагдадаг. Үгышье һаа 1912 ондо Мраморна ордонһоо Царска селодо асарагдаһан байгаа бэзэ. Гэхэ зуура шэнжэлгэ энээгээр дүүрээгүй. Хатан хаанай бэлэг болохо захил дүүргэһэн крепостной уран гартанай нэрэ обогуудые олохо хэрэгтэй байна.

ТАНАЙ НЭРЭ ХЭН БЭ?

(Буряад нэрэнүүд тухай)

БАТА.
— Обогтнай?
— ЭРДЭНИ.

Эрдынеев Бата. Ёһотойл буряад үгэһөө бүридэһэн нэрэ, обог гээшэ ааб даа. Иимэ нэрэнүүд буряад зоной дунда эртэ үеһөө нааша хэрэглэгдэжэ ерэһэн байна.

Алишье үндэһэ яһатан өөрын заншалта нэрэнүүдтэй. Нэрэ үгэлгэ тоһонии үг гарбалтай байһан хаш. Үри хүүгэдтэ нэрэ үгэлгэ орон нютагай байгаалиин өөрэ байдалтай, тэндэхи зоной ниитэ соёл культурын, хүршэ арадуудай үхибүүдэйнь нэрэ абадаг заншалтай холбоотой байдаг.

Гэбэшье нэрэнүүд хадаа улад зоной ниитэ болбосоролой, экономикын, социальна талаараа али зэргэ хүгжэнхэй байһые харуулха толи гэршэ болодог. Эртэ урда сагһаа наашаа үри хүүгэдтээ нэрэ үгэхэдөө, тэрэниие абаһан залуу хүнэй элүүр мэндэ, энхэ шэираг, ута наһатай, ада баршадгүй, аза золтой ябахыень юрөөһэн мэтэ болодог байһаниинь хуушанай нэрэнүүдһээ элирнэ.

Урда балар сагай буряад нэрэнүүдэй дунда Буха, Тэхэ, Хуса, Алагшан, Сагаан, Халзан гэхэ зэргэ адууһа малай үнгэ зүһэ дууряалгаһан үгэнүүд, Галша, Адууша, Абаша, Тогоошо, Таряашан гээд — хүнэй хэдэг ажал, мэргэжэл зааһан нэрэнүүд баһал олон байһан.

Мүнөө тиимэ нэрэтэй залуушуул байхагүй, харин иимэ обогтойшуул олон дайралдадаг. Иимэ нэрэнүүдые тэрэ сагта баһал дэмы үгөөгүй байха. Хүшэтэй, шэираг шэхи, үрэжэлтэй амитанай нэрэ, сэбэр, хирэ тооһо халдасагүй үнгэ зүһэ, ажалша, һүбэлгэн шадабари дурдаһан нэрэнүүд бэшэ аал!

Революциин урда тээхи үеын нэрэнүүдтэ ламын шажанай нүлөөн ехэ байһан. Эндэ буддын шажантай хамта түбэд, энэдхэг нэрэнүүд ерэлсэһэн байха. Жэшээлхэдэ, Нима гэһэн түбэд үгэ буряадаар Наран, Бимба—һара, Галсан—Золто (Жаргал), Дамба—Бата бэхи, Балдан—хүсэн түгэлдэр, Дулма—Абаргша эхэ гэхэ мэтэ.

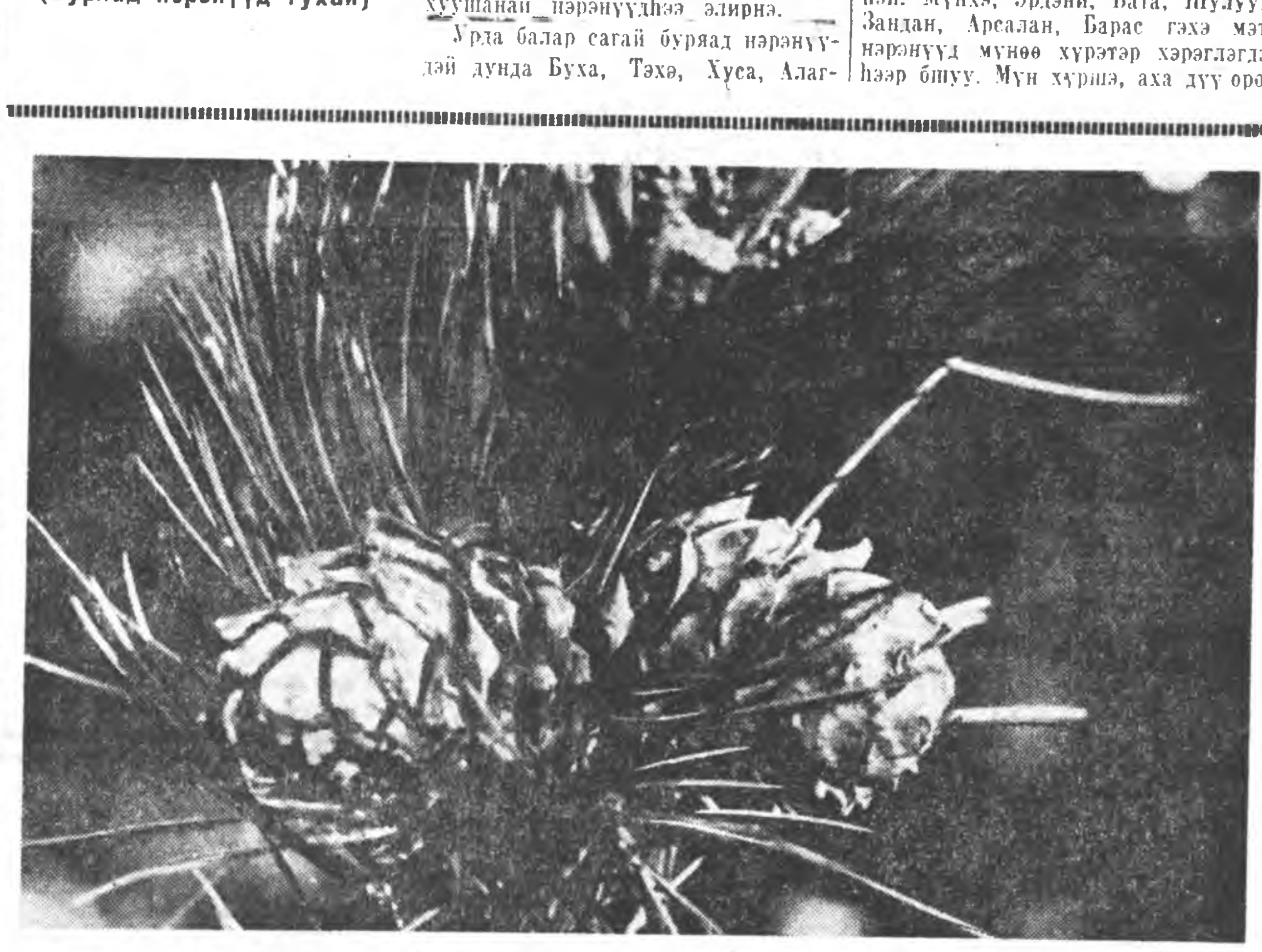
Эдэнэй хажуугаар сэбэр буряад үгэһөө үндэһэтэй нэрэнүүд дэлгэрһэн. Мүнхэ, Эрдэни, Бата, Шулуун, Зандан, Арсалан, Барас гэхэ мэтэ нэрэнүүд мүнөө хүрэтэр хэрэглэгдэһээр бшуу. Мүн хүршэ, аха дүү ород арадай нэрэнүүдые зарим буряадууд баһал үнихэнһөө хойшо үхибүүдтээ үгэдэг болоһон түүхэтэй.

Шэнэ, удха шэнжэдэ таарама жэнхэни буряад, ород, ондоошье үндэһэнэй нэрэнүүд Совет засагай жэлнүүдтэ дэлгэрээ. Жэшээлхэдэ, хүбүүдэй—Баяр, Владимир, Эрнст, Хубисхал, Александр, Суранзан, Элбэг, Эрдэмтэ гэхэ мэтэ. Басагадай—Сэсэг, Элеонора, Надежда, Энгельсина, Баярма, Туяана, Долорес, Алдарма, Октябрина, Светлана гээд олон бээзэ.

Урдань багашуулда заатагүй лама, бөө «найжанар» нэрэ үгэдэг байһан. Харин мүнөө эсэгэ, эхэнь, эжэл нүхэдынь, ахамад хүнүүд, ЗАГС-ын хүдэлмэрилэгшэд хүүгэдтэ нэрэ үгэдэг болоһониинь мэдээжэ.

Багашуулда нэрэ шэлэжэ үгэдэг гүрим заншал орёо, ута түүхэ домогтой. Үри хүүгэдтээ нэрэ үгэлгэ—эхэ, эсэгэнэрэй һайн дуранай хэрэг. Тиигэбэшье эзэнэйнь үе наһан соогоо, үрэ хүүгэдэйнь, үт залгамжалагшадайнь һайн һайханаар дурсажа, гамнажа, хүндэтэйгөөр һанажа ябамаар нэрэ үгэхэ шухала гэжэ һанагдана.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ШАТАР

ХЭНИИНЬ ИЛАГША ААВ?

Шатараар республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө энэ зундаа үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ шатараар мастерта кандидадуул Владимир Власов Владимир Иванов хоёр тус тустаа 11 очкотой боложо, түрүү һууряа хубаалдаһан юм. Тиихэдээ эдэнэрнай үшөө 6 уулзалгаа хойшолуулаа һэн. Харин мүнөө энэ уулзалгань эхилээ.

Түрүүшынгээ партие сагаанаар наадаһан Власов өөрынгөө талые бэхилэнгүй алдажа, Ивановой шанга добтолгодо ороод, бүхы бодоёо андалдажа (эдилсэжэ) тэнсэһэн байна.

Хоёрдохи уулзалгада хараар наадаһан Владимир Власов бодомжолонгүй алдуу хэбэшье, Ивановто добтолжо, «бөөэ абараа».

Ингэжэ гурбан уулзалгын удаа В. Власов 1,5, В. Иванов 0,5 очкотой болоһон байна.

А. ИГУМНОВ.

Баян тайгын хэшэг

ХУШЫН ҺАМАР

Манай энэ зураг дээрэ һая эдеэшэһэн хушын борбоосгой. Алтан намарай үедэ энээниие суглуулжа, нютагай магазинуудта тушаадаг гээшэ. Манай республикын худалдаа наймаанай организацинууд энэ талаар эдэбхи үүсхэл гаргажа, байгаалиин баялигые суглуулжа абахые оролдодог.

Байгша ондо һамарай ургаса бирагүй. Гэбэшье Кабанскын, Прибайкалиин аймагуудай һамар сохигшод тэрэниие суглуулжа, магазинда тушааха зорилготой һаяхан тайгада гараба. Урдань һамарай элбэгээр ургадаг энэ газартэ эдэнэрэй хүрэжэ ерэхэдэ, ойр тойроной һамарые онголи шубууд барагсаан шахуу эдижэрхиһэн байгаа. Хушын һамарай хэды хоморшье һаа, тайгада гарагшад үсэд нэтэрүүтээр ажаллажа, һамар тушааха даалгабаряа дүүргэхын түлөө ехээр оролдоно.

— Республикын хэдэн аймагуудта бэлдэгдэһэн һамар магазинуудта тушаагдажа эхилээ. Мүнөө дүн хамтадаа 275-аад цент[нер] һамар суглуулаад байнабди. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орхо[он] һурагтүй бага,—гэжэ Буркоопсоюзай хүдэлмэрилэгшэ А. С. Алексеев манай корреспондентдэ хөөрөө.

* * *

Энээнһээ гадна һархяаг, жэмэс суглуулга түлэг дундаа. Мүнөө 137 центнер жэмэс, 106 центнер һархяаг суглуулагдаад байна. Һархяаг, алирһан шасаргана сентябрь һарын дүүрэтэр суглуулжа, үнгэрэгшэ жэлэйнгээ хэмжээндэ хүрэхэ зорилго республикын наймаанай организацинуудай урда табигдаба.

ШОГ ЁГТО МҮРНҮҮД

ҮГЭДӨӨ ТОРОБО

Улаан хэлэтэ хүниие урдаа оруулдаггүй, үргэ амаар хурса нэгэ үбгэжөөл ябаһан юм гэдэг. Тэрэнэй оролдохогүй юумэн гэжэ үгы. Хүндэлэндэ хүлөө хээд лэ байха. Хүнүүдтэй арсалдаба, хэрэлдэбэл, аманиинь адарга, хэлэниинь хэдэргэ болошоод, жоржогоносо дуугараад һалахагүй. Иимэ хорон хэлэтэй, хадхүүр үгэтэй байһандаа тэрэ хүн омогорходогшье байһан юм. Хүнэй дутуу дундада орохо, набтар үндэр, тарган туранхайе дурдаха, богонёор хэлэхэдэ, һэнгэргүйгөөр үргэ амаяа бүлюудэдэг һэн хаш. Өөрөө сэхэ сэбэр аабшии гэхэдэ, үрөөһэн нюдэниинь хилар аад, ходо боогоод ябадаг байба.

Нэгэтэ магазинда оробо. Тэндэнь хүн олон. Сэсэ буляалдаан болоно.

— Одоол энэ Радна абгамнай наһаараа тороогүй хүн гүб даа,— гэжэ заримашуулай хэлэхэдэ, үнөөхи хурса хэлэтэмнай ехэл голонгёор:

— Туршаад үзыт даа. Хэр намайе торгоогшо аабта?—гэжэ бэерхэн байба.

Хүнүүд абяагүй. Үргэтэй үбгэжөөлнай хүйтөөр миһэд гээд, наймаалагшада захирна:

— Хоёр килограмм саахар шэгнэл даа.

Наймаалагша саахар шэгнэнэ. Тэрэнь тааража үгэбэгүй. Ехэ, бага болоод һаланагүй. Хурса хэлэтэ сухалдажа:

— Яаража байнаб. Түргэлыш. Яатараа хиһаа хилайгаа хүншии?—гэбэ.

Наймаалагша урдаһаань харюусаба.

— Минии нэгэ дахин хиһаха хилайхада яаха юм? Наһаараа хилар хүнүүд ябагша.

Магазин соохи хүнүүд дарьяа табилдан энеэлдэшэбэ. Үнөөхимнай үгэшье хэлэнгүй, саахараа орхижорхёод, гүйжэ гарашоо һэн.

ХҮХЫН ДОНГОДОЖО БАЙХАДА...

Хөөрүүшэг нэгэ хүнэй зугаалжа һуухые шагнаа һэм. Хөөрөөнь тэрэ зангаарнь дамжуулая.

...Залуу ябааб даа. Энэмнай бүри хубисхалай урда болоһон ушар. Дунда шадалтай хүнэй хүбүүн һэм. Айл болоодүй ябахада, ямар соё гээшэб! Һанаагаа зобохо юумэн үгы. Хаарта архи хоёрые намнаад лэ, хонон үнжэн гэртэһээ арилшахаш.

Нэгэтэ Дээдэ-Үдэ ерэжэ хаартадабаб. Шудхэрые ехэ! Байшангай мэхэтэй хаарташадтай дайралдажа, морин, мүнгэн хутага, угаһан бүһэ, хэтэ сахюур, халюун малгай, хурьган дотортой дэгэлээ —бултыень алдажархибаб.

Һуни газаа гарабаб. Самсаараа шахууб. Хүйтэн гээшэнь аргагүй. Сэлэнгэ Үдэ хоёрой уулзадхын сагаан жабар хайрана. Эгээл тиигэжэ байтарни, үйлсөөр нэгэ юумэн нижагархай тажаргай оробол даа. Ямар юумэнииинь ерэбэб гэжэ гайханаб. Харан гэһээм, хоошон шаргатай хара морин гүйдэлөөрөө табилжа ябана. Шарганиь үйлсын хоёр тээхи гэрнүүдые наншана. Ойромни морин ерэбэ гү гэжэ һанахатайм хамта, хүндэ юумэр хүл руум буулгажархиба. Мэдээ ороходоо, шарга дээрэ хэбтэжэ байбаб. Хүн үгы, гансаараа Мориной гүйхэ, харайхань тоосоонгүй. Һабардажа үзэн гэһээм, дором шоно даха хэбтэбэ. Бишни баярлаһандаа тэрэ даха үмдэжэрхёод, боожыень абажа, нютаг гээшээ гүйлгэшоо һэм. Уданшьегүй гэрэйнгээ газаа ерээд байбаб.

— Хэды багта нютагаа хүрэжэ ерээбта?

— Юрэдөөл, Дээдэ-Үдэһөө минии мордоходо, үүр сайгуутай байгаа. Үглөөнэй толон саһан дээрэ сайража эхилэнхэй һэн. Гэрэйнгээ газаа ерэхэдэм, эртэшэ һамгад үхэртөө үбһэ үгэжэ, түгэлын шугы соо хүхы ханхинаса донгодожо байгаа һэн...

ҮРГЭМЭЛ ГҮЛГЭН

Залуушаг ангуушанай хөөрөөн элеэр һанагдана.

...Ахамни намайгаа агнуурида һургаха гэжэ оролдоһон юм. Угайдһаа бинь буушье барижа үзөөгүй хүйхэр ябааб. Теэд яахаб? Сагаалса бүдаһаар байтараа, мэргэшүүлэй нюусые мэдэжэ абаа һэм. Һүүлэй һүүлдэ аба, аха, нүхэдни миниингээ мэргэниие гайхалсаба. Шандаганай сэмгэ өөдэнь шэдэжэрхихэдэнь, хуха буудаад болоо һэм. Жадааршье хадхаха даа, бултаниие илахаб. Тэбэрил хүрэхэгүй нарһанай түгсүүл руу жадаяа шаажархихадам, һүхөөр сабшуулһан мэтэ хоёр болошодо бэлэй.

...Баабгайда гараха гэлсэбэбди Урда үдэрынь ахамни нэгэ нүхэндэ нохой хусуулаад бусаһан байгаа. Эсэгэ, аха бидэ гурбуулан бартахиин нүхэ хүшүүргэдэхээр ошобобди. Нүгөө хоёрни ута һүргааг отолжо, нүхэ руунь хэжэ хүшэбэ. Мэргэн буудагаг бинь шагаанхай зогсоноб.

Баабгайшье хүрхирөөд лэ нүхөөр бултализахадаа, һүргаагай хахадые мэрээд хаяжархиба. Шаб хаяа даражархибаб. Ойн эзэнэй хашхараан хүбшые зэдэлүүлбэ Тиигээдшье үхэһэн баабгайгаа нүхэн сооһоонь шэрэжэ гаргалайбди. Нохой халхай, энэмнай эмэ бартахи байгаал! Саананъ, нүхэн соонь юумэнэй шаан-шуун сэлдэхэдэ, ухашалбабди. Гурбан томо шог гүлгэдые тэндэһээ оложо, одоошье баярлаа һэмди.

— Үгы, баабгай хоёр гү, али нэгэ гүлгэ түрэдэг бэшэ аал? Хаанаһаа гурбадахинь ерээб?

— Гурбадахинь? Аа, тэрэ шүдэршни үргэмэл гүлгэн байгаал!

БУРУУН БУХА

Хоёр хүн хото город ерэбэ ха. ...оной шүүюур газарай эдеэлэлэн гэртэ орожо, ин-бун сайлахаяа бэлдэбэ.

Ээлжээгээ хүлеэжэ һуухадаа, эгэниинь стол дээрэ байһан горчица абажа, зүһэм хилээмэндэ зузаанаар нялаба:

— Хии һалхин, ханяада энэндэ хэсүү һайн юумэ гүб даа.

Эдинэ, эдинэ. Тиигэжэ байтараа, горчицын гашуунда тэсэжэдээд, нюдэнһөөнь эжэ эхигүй нёлбоһон гоожобо ха. Нүгөөдэнь гайхаад асууба.

— Юундэ уйлабаш, нүхэрни?

Түрүүшынхинь нёлбоһоо аршажа байгаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Уйлангүй яахабиб. Сар бо[лон] гоод худалдаха гэжэ тэжээһэн буруу бухамни уһанда орожо үхэшоо. Хайран буруумни!

Тиигэжэ байгаад, нюдэнэй[нь] нёлбоһо аршана. Нүгөөдэ хүн[иинь] хилээмэндэ горчица баһа нялаад эдижэ эхилбэ. Уданшьегүй тэрэнэй нюдэнһөө нёлбоһон гоожобо. Буруугаа „ухуулдэг" хүниинь энеэбхилэн асууна:

— Шимни юундэ уйлашабаш?

Хоёрдохинь нюураа халхалжа байгаад, иигэжэ харюусаа нэн:

— Юрэ уйланаб. Тэрэ үхэшэ[һэн] шэ буруу бухашни шамайе[шье] мүргэжэ алажархихаяа яаһан юм, гээд уйланам даа...

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Г. ЧИМИТО[В]

ҺАРЬҺАН ЭРБЭЭ[ХЭЙ]

(оасни)

Шуумартаа бэеэ үрихэй
Шуран һарьһан Эрбээхэй
Жэгүүртэнэй аймагта
Жэлһээ дээшэ хүдэлөөд,
Дааһан ажахынгаа хэрэг...
Даншье тунайшаар хан...
Хамтын зөөри үрижэ,
Харюусаха баатай болобо...
Жэгүүртэнэй хуули ши...
Жэмыһэн салир хушуута...
Бэлтыһэн эрээн нюдэтэй
Бэгсэргын урда зогсобо...
Түрүү судья Бэгсэргэ
Түшэлгэтэ һандайда һуу...
Хушуун дээрэхи шэлээ
Хурга-һабараараа заһаад,
Холоһоо абан ингэжэ
Хоолойгоо шахан эхилбэ:
— Ой хүбшын, тала д...
Олон янзын далитанай
Үе сагһаа тогтооһон
Үнэнтэ сэсэн хууляар
Шорото зэмэ хэһэн
Шоодбори ахир шубуун
Хамагай үмэнэ харюусаха
Хатуу зэмэ амасаха...
—Судья Бэгсэргын үгые
Сүм зүбшөөхэ байнаб, —
Мэхэтэй һарьһан Эрбээхэй
Мэнэ һууриһаа бодоо һэн.
Танай, шубуудай хуули
Таарахагүйл даа намда
(Намдаш гэхэ юу байхаб
Нам мэтын арьяатанда)...
Ингэжэ хэлээд, тэрэмнай
Ирзагар шүдэ харуулаа.
Гайтайгаар һарьһан Эрбээхэй
Гарабал даа аюулһаа.
Шубуудтай эбээ таһарһан
Шуран һарьһан Эрбээхэй
Арьяатадта ошожо,
Ажахыдань хүдэлмэри хи...
Хахад жэлэй туршада
Хамтын зөөри хулгайлаад,
Харатайгаар баригдажа,
Харюусаха баатай болобо.
Түрүү судья Баабгай
Түшэлгэтэ һандайдаа һуу...
Һанжаһан ута һахалаа
Һабараараа мушхаад,
Холоһоо абан ингэжэ
Хоолойгоо шахан эхилбэ:
—Ой хүбшын, тала дайда...
Олон янзын арьяатанай
Үе сагһаа тогтооһон
Үнэнтэ сэсэн хууляар
Шорото зэмэ хэһэн
Шоодбори ахир амитан
Хамагай үмэнэ харюусаха,
Хатуу зэмэ амасаха...
—Судья Баабгайн хэлэһэн...
Сүм зүбшөөхэ байнаб,—...
Мэхэтэй һарьһан Эрбээхэй
Мэнэ һууриһаа бодоо һэн.
Танай, ангуудай хуули
Таарахагүйл даа намда
(Намдаш гэхэ юу байхаб
Нам мэтын шубуудта)...
Ингэжэ хэлээд, тэрэмнай
Эбхэмэл даляа тэнилгэн,
Эгсэ өөдөө дэгдэжэ,
Элин саашаа талингаа һа...
Һангай, хамтын зөөрние
Һабардан эдихэ болоходоо,
Жэгүүр дали үргүүлдэг,
Жэрэгэр шүдэ харуулдаг,
Харин баригдаха болоходоо
Хара мэхэ урьядаг
Зольбо һарьһан Эрбээхэйн...
Зоной дунда байгааш һаа,
Хулжажа шадангүй
мэдэгд...
Хуулиин ёһоор хэһээгдэхэ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ре[спубликын баялиг]» гэһэн тү[рүү] бэшэг. КПСС-эй ЦК-да. Бурят АССР-эй Верховно Соведэй Пре[]зидиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «М[] унагаадаг газарта» А. Кукли[] корреспонденци. «Хадын та[]лангуудта»—А. Ефремовэй ст[а]тья. Нютаг нютагай һонин.

Гурбадахи хуудаһанда: хил[ын] саанаһаа ерэһэн телеграммануу[д]. А. Коротаевагай корреспонден[ци].

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ни[] нютагай һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

12 час 30 минутаһаа 15 час 30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. «Зарница» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 14 часһаа «Принц в солдатах» гэһэн Венгриин телевидениин фильм. 9—10-дахи серинь. 15 часһаа «Мүнөөдэр ой модоной хүдэлмэришэдэй һайндэр». 17 часһаа спортын һонин. 17 час 45 минутаһаа «Звездочка» гэһэн телевизионно журнал. 18 час 20 минутаһаа «Вслед за весной» гэһэн кино фильм. 19 часһаа «Советский воин» гэһэн киножурнал. 19 час 10 минутаһаа «Дуун аян замда» гэһэн концерт. 20 час 10 минутаһаа Евгений Блиновой концерт. 20 час 30 минутаһаа Москваһаа дамжуулга.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Гор Улаан Удэ типографи[я у]правления по печати при [Со]вете Министров БурАССР
Н-01914
Зак. № 929.